

SWEDISH NATIONAL
DEFENCE COLLEGE

Masters course in political science,
Master thesis

Course coordinator: Charlotte
Wagnsson

Author: Per-Göran Mattsson

Spring 2015

FASCISMENS ÅTERKOMST I NYA KLÄDER?

**EN ANALYS AV
SVERIGEDEMOKRATERNAS
IDÉ-TRADITIONER**

Abstract

This paper is a case study of the Sweden Democrats with the aim to better understand the nature of the immigrant-critical nationalist parties, often referred to as right-wing extremist, right-wing populist etc. who has had success in several countries, and their ideological roots. A comparative descriptive analysis has been done of the ideas of the Sweden Democrats' ideology, with the aim to identify and examine the presence of fascism ideas in SD's ideology. On the basis of the existing research has an ideal type been formulated what fascism most basic ideas are. With this idealtyp as an analytical tool has SD's party platform, political speeches, SD-kuriren and Jimmie Åkesson's book, etc. been analyzed. It has been possible to demonstrate the similarities and differences between the SD's and fascist ideas. Ideas of SD which is also a typical feature of fascism is the opposition to the conduct of immigration policy and to stop or limit immigration which appears as the party's most prominent idea that is also a typical feature of fascism. The myth of the betrayed people's home "Folkhemmet" appears to be a typical "mystical core" in the SD's thinking which is similar to the example stab-in-the-back legend of Nazism. The idea about the third way and a excluding nationalism that sees diversity as a threat is common within fascism while the differences is that the SD profess democracy and denounces anti-democratic ideas. SD is like the fascists not pacifists but has not, moreover, any typical fascist ideas on the war in its program. The multicultural society is considered a threat, which is similar to the ideas of fascism, and SD considers that a culture war is going on, especially with Islam. SD has some ideas in common with fascism that indicates continuity from the interwar fascism. Other ideas differ from the ideas of fascism, which shows that the party has been partly done up with its ideological roots. The type of thought structures identified in the analysis of the Sweden Democrats have several ideas in common with the fascist discourse, but there are also similarities with the humanist Enlightenment discourse in the affirmation of democracy.

Keywords: Fascism, nationalism, anti-Semitism, Nazism, right-wing extremism, racism, Sweden Democrats, ideology, multicultural society, anti-immigrant parties, humanism

ABSTRACT	1
INLEDNING	3
PROBLEM	5
SYFTE	6
FRÅGESTÄLLNING.....	6
METOD.....	7
DISPOSITION.....	7
MATERIAL	8
TEORETISKA PERSPEKTIV.....	8
<i>1900-talets viktigaste vattendelare - ett epistemologiskt brott.....</i>	<i>9</i>
<i>Nationalism</i>	<i>10</i>
DEFINITION AV FASCISM	11
ÄR FASCISM EN IDEOLOGI?	11
Utmärkande drag hos de högerpopulistiska partierna	13
<i>Grundläggande idéer i fascismen</i>	<i>13</i>
Idealtyp av fascismens idéer.....	14
BAKGRUND: SVERIGEDEMOKRATERNAS HISTORIA	17
ANALYS	21
<i>Invandringsmotstånd & främlingsfientlighet</i>	<i>21</i>
Slutsats – skillnader & likheter.....	22
<i>En mytisk kärna</i>	<i>23</i>
Slutsats – skillnader och likheter	26
<i>Etnisk nationalism</i>	<i>26</i>
Slutsats – skillnader & likheter.....	28
<i>Den tredje vägen</i>	<i>29</i>
Diskussion om SD och den tredje vägen	30
Slutsats – skillnader & likheter.....	31
<i>Krig något naturligt, militarism, anti-pacifism</i>	<i>31</i>
Slutsats – skillnader och likheter	32
<i>Krig mot det mångkulturella samhället.....</i>	<i>32</i>
Slutsats – skillnader och likheter	35
<i>Rasism & antisemitism</i>	<i>35</i>
Slutsats – skillnader & likheter.....	36
<i>Anti-demokrati</i>	<i>36</i>
Slutsats – skillnader & likheter.....	37
RESULTAT	38
KÄLL- & LITTERATURFÖRTECKNING	39
<i>Böcker.....</i>	<i>39</i>
<i>Tidskrifter & artiklar</i>	<i>40</i>
<i>Webb-sidor.....</i>	<i>42</i>
<i>Tv-program.....</i>	<i>42</i>
<i>SOU-dokument</i>	<i>42</i>

Inledning

Vid EU-valet i maj 2014 fick nationalistiska och populistiska partier, som i media ofta benämns högerextrema, framgångar i Europa. Detta kommenterade Sverigedemokraternas partiideolog och vice gruppledare i riksdagen, Mattias Karlsson på Facebook:

Efter gårdagen står inte huvudkonflikten längre mellan höger och vänster i europeisk politik, utan mellan värdekonserverna patrioterna och kosmopolitiska kulturradikaler. Den stora avgörande striden om vår civilisations, våra kulturers och våra nationers överlevnad har gått in i en ny, mer intensiv och mer avgörande fas.¹

Karlsson menar att Europas kulturer och nationer är hotade av mångkulturalismen. En diskussion pågår i media, och även inom forskningen hur dessa partier, och dessas framgångar ska förstås. Är det fascismens återkomst som världen beskådar eller är det en reaktion på en missriktad migrationspolitik? Journalisten Per Svensson menar att SD inte är ett parti som skapats främst som en reaktion mot de senaste decenniernas migration utan snarare ett parti som förvaltar ett sekelgammalt ideologiskt arv.² Enligt Svensson bär SD på ett fascistiskt idéarv som dock har modifierats, bl.a. så har motståndet mot demokratin övergivits.³

Efter andra världskrigets slut 1945 antogs allmänt att fascismens era definitivt var slut. De personer eller grupper som fortfarande valde att hålla fast vid fascismens/nazismens idéer förde länge en marginaliserad tillvaro under efterkrigstiden eftersom andra världskrigets färd misskrediterat dessa partier och idéer fullständigt. Dock har sedan 1980-talet i flera länder i Västeuropa en typ av partier fått oväntat många anhängare som ofta benämns högerpopulistiska, främlingsfientliga, högerextrema o.s.v. Extremhögern har gått framåt i hela Europa rapporterar stiftelsen *Expo*; högerpopulistiska och högerextrema partier ser ut att skörda sina största framgångar sedan andra världskriget i framförallt EU:s stabila demokratier.⁴ 2011 presenterade EU- och demokratiminister Birgitta Ohlsson den nationella handlingsplanen för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.⁵ Extrema grupper som bedöms som hot mot det svenska rikets säkerhet är islamistiskt våldsbejakande grupper, vänster extrema samt högerextrema grupper vilket även bekräftades i en ny rapport om extremistmiljöer i Sverige januari 2014 där bl.a. den

¹ Svensson, Per, *Vasakärven och järnröret: om den långa bruna skuggan från Lund*, Weyler, Stockholm, 2014, s. 5

² Svensson, Per, s. 34

³ Svensson, Per, s. 122

⁴ Brandel, Tobias, "Extremhögern går framåt i Europa", *SvD*, 2014-05-24, s. 8-9

⁵ Regeringskansliet, Beatrice Ask, Jan Björklund, 2011/12:73, *Regeringens skrivelse, Ansvar och engagemang – en nationell strategi mot terrorism*, Stockholm den 9 februari 2012

autonoma miljön, vit makt-miljön och den extrema islamismen ses som hot mot säkerheten i Sverige.⁶

Fascism/nazism ledde till krig och folkmord under 1930–40-talet och dessa idéers renässans utgör ett potentiellt hot mot rikets fred, demokrati och säkerhet och innebär en kris för humanistiska värderingar.

Efter Tysklands sammanbrott 1945 tvingades de nazistiska partierna mer eller mindre under jorden. Av 1930-talets nationalistiska, fascistiska och extremnationalistiska grupper är det endast Nysvenska rörelsen (NSR), grundad 1930, och Sveriges Nationella Förbund (SNF) som varit verksamma in på 1990-talet.⁷ Den Nysvenska Rörelsen valde att överge antisemitismen och rasideologin och betonade sedan istället antikommunism och kritik av invandringen med hänvisning till kultur istället för ras. *Bevara Sverige Svenskt* hade i början kopplingar till Nysvenska rörelsen.⁸ Per Engdahl⁹ fortsatte efter kriget att bedriva den *Nysvenska rörelsen* och har spelat en central roll inom de nationalsocialistiska och fascistiska kretsarna i Europa under efterkrigstiden fram till sin död 1994.¹⁰

Heléne Lööw, är filosofiedoktor och historiker som specialiserat sig på nazism i Sverige, har beskrivit hur en splittring ägde rum under 1950-talet i den europeiska nationalsocialismen och fascismen i två delar där den ena övergav antisemitismen, rasideologin och antidemokratien; den inriktningen blev föregångarna till dagens extremnationalistiska partier som växt fram i flera europeiska länder. Den andra delen höll fast vid de gamla idealen; dessa blev föregångarna till den moderna vitmaktrörelsen.¹¹ Lööw menar att *Nordiska rikspartiet* utgör en förmedlande länk mellan 1930- och 1940-talets nationalsocialister och den moderna vit makt-rörelsen.¹² Enligt Lööw försvann inte nationalsocialismen 1945; idéerna och traditionerna fördes vidare av en generation nationalsocialister som delvis efterhand ändrade ideologin och kampmetoderna. Efterkrigstiden innebar en nedgångsfas där en generation av förvaltare främst representerades av Nordiska Partiet, som hela tiden har hållit verksamheten

⁶ ”Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser”, *Ds 2014:4*, Justitiedepartementet, 2014-01-31, Förord

⁷ Lööw, Heléne, *Nazismen i Sverige 1980-1997: den rasistiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*, Ordfront, Stockholm, 1998, s. 152

⁸ Lööw, Heléne, 2007, s. 84

⁹ ”Engdahl, Per”, 1909–94, tidningsman, politisk debattör. Engdahl blev 1930 ordförande i Riksförbundet Det Nya Sverige, som senare anslöts till Sveriges nationella förbund, och var från 1941 ordförande i Nysvenska rörelsen. Han tog intryck av fascismen och nazismen men hävdade Nysvenska rörelsens förankring i svensk historia och tradition. Nationalencyklopedin, Per Engdahl, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/per-engdahl>, hämtad 2015-06-02

¹⁰ Lööw, Heléne, 1998, s. 134

¹¹ Lööw, Heléne, 2007, s. 83-84

¹² Lööw, Heléne, 2007, s. 96

igång, men dock i en tämligen defensiv tappning.¹³ Anders Klarström, som blev SD:s talesman 1989–92 och partiledare 1992–95, var innan medlem i Nordiska Partiet, som han senare tog avstånd ifrån.¹⁴

Ett problem med forskningen vad beträffar de högerextrema partierna i Europa är att tämligen stor oenighet råder om hur fenomenet ska förstås. Inte minst så är tolkningen vad avser kopplingen till fascism disparat; om ett parti som Sverigedemokraterna kan sägas ha rötter i fascism, eller om den här typen av partier är uttryck för något helt annat. Detta faktum påvisades bl.a. av tidningen *Forskning & Framsteg* som kontaktade ett drygt halvdussin ledande forskare inom ämnen som statsvetenskap, sociologi och historia via e-post med frågan om Sverigedemokraterna är fascister/nyfascister. Alla svarade nej. Det gällde såväl specialister på högerextremism som tunga ämnesföreträdare med bred överblick över forskningsläget, som till exempel statsvetaren Sören Holmberg och historikern Dick Harrison.¹⁵ Men likväl finns det andra forskare och journalister som hävdar motsatsen. Bl.a. Henrik Arnstad som skrivit boken *Älskade fascism: de svartbruna rörelsernas ideologi och historia* hänvisar till fascismforskaren Nigel Copsey som hävdar att ett visst fascistiskt inflytande finns i hela den europeiska ultranationalismen (även bland populisterna). Fascismen inom SD är en steglös skala, ständigt föränderlig; ”Men att hävda att det inte existerar fascism inom SD är direkt felaktigt” menar Arnstad.¹⁶ Historikern och forskaren Walter Laqueur menar att de politiska strömningar som benämns högerextremister, höger populisterna, nationalist revolutionärer, national socialister m.m. i Europa, som växt fram sedan 1980-talet tillhör en idétradition som kan spåras tillbaka till mellankrigstidens fascism och nazism.¹⁷ Jimmie Åkesson hävdar i sin bok *Satis Politio* att hans ambition varit att ”distansera partiet från tveksamma idétraditioner”.¹⁸ Den här studien analyserar dessa idétraditioner och prövar om fascistiska tankestrukturer kan identifieras hos Sverigedemokraterna.

Problem

Oklarheten inom forskningen angående kopplingen till fascism inom de framväxande högerpopulistiska och främlingsfientliga partierna i Europa motiverar till vidare forskning.

¹³ Löw, Heléne, *Nazismen i Sverige 1924-1979: pionjärerna, partierna, propagandan*, Stockholm, 2004, s. 9

¹⁴ Stiernstedt, Jenny, ”Sverigedemokraterna – historia och ideologi”, DN, 2011-04-26, <http://www.dn.se/nyheter/politik/sverigedemokraterna-historia-och-ideologi>

¹⁵ Höjer, Henrik, ”Fascister eller inte – vad anser forskarna?”, *Forskning & Framstegs redaktion*, Publicerad 2014-12-09, hämtad 2014-05-24

¹⁶ Arnstad, Henrik, ”Ideologiskt stoff visar fascismen i SD”, Publicerad 2014-12-21, <http://www.dn.se/val/nyval-2015/henrik-arnstad-ideologiskt-stoff-visar-fascismen-i-sd?rm=print>

¹⁷ Laqueur, Walter, *Fascism: past, present, future*, Oxford Univ. Press, New York, 1996, s. 5

¹⁸ Åkesson, Jimmie, *Satis politio*, Asp & Lycke, Sölvesborg, 2013, s. 97

Om ett parti idag anses vara fascistiskt eller inte beror på hur fascism definieras. Ett parti skulle kunna ha sina ideologiska rötter i fascism och nazism men ändå i vår tid delvis ha plockat bort delar av det fascistiska arvet, och därmed inte längre kunna definieras som fascistiskt, men likväl fortfarande ha sina ideologiska rötter i fascism. I en vetenskaplig studie gjord av European Liberal Forum (ELF) i samarbete med Fores publicerad i boken *European populism and winning the immigration debate* 2014 hävdar Clara Sandelind att SD är ett parti som sprungit ur extremhögern och de nationalsocialistiska rörelserna men som börjat frigöra sig från ett problematiskt arv, och stigma som partiet haft. Sandelind menar att Ny demokrati var ett huvudsakligen populistiskt parti, medan SD har andra ideologiska rötter.¹⁹

Syfte

Forskaren Kevin Passmore diskuterar i boken *Vad är fascism?* hur dagens högerextremism kan förbindas med mellankrigstidens fascism. Enligt Passmore finns *verkliga kontinuiteter* från mellankrigstidens fascism till dagens extremhöger men också betydelsefulla skillnader, dessa analyseras nedan.²⁰ Passmore menar att det finns anledning att fråga efter hur mycket rörelser idag påminner om tidigare fascism, men påpekar samtidigt att ”vi måste komma ihåg att vi tillämpar våra egna kategorier och att vi bara kan peka på likheter och skillnader – inte säga om dagens rörelser är fascistiska i en djupare mening eller ej”.²¹ Med syftet att pröva om fascistiska tankestrukturer återfinns i Sverigedemokraternas ideologi identifieras de mest framträdande ideologiska beståndsdelarna i fascismen.²² Sedan analyseras vilka ideologiska likheter, kontinuiteter och skillnader som kan påvisas.²³ Syftet är att utifrån vissa uppställda kriterier för vad som utgör fascism pröva om det går att verifiera, eller falsifiera att ett ideologisk släktskap föreligger mellan fascism, respektive Sverigedemokraternas ideologi.

Frågeställning

Det går inte att leda i bevis att SD är, eller inte är fascistiskt, men det går att påvisa *likheter* med fascism vilket indikerar det Passmore benämner kontinuiteter, *och skillnader*.²⁴ För att göra det möjligt blir frågan: *finns det fascistiska tankestrukturer i Sverigedemokraternas ideologi?*

¹⁹ Sandelind, Clara (red.), *European populism and winning the immigration debate*, 1. ed., Fores, Stockholm, 2014, s. 153

²⁰ Passmore, Kevin, *Vad är fascism?: en kort introduktion*, Arx, Malmö, 2015, s. 148

²¹ Passmore, Kevin, s. 38

²² Passmore, Kevin, s. 138

²³ Passmore, Kevin, s. 148

²⁴ Passmore, Kevin, s. 148

Metod

Med *jämförande beskrivande idéanalys* kan Sverigedemokraternas politiska budskap analyseras och det som Foucault benämner ”tankestrukturer”²⁵ (se teoretiska perspektiv), blottläggas.²⁶ Enligt Beckman förutsätter en vetenskaplig beskrivning en jämförelse, eller en sorts ”mätvärde” eller analysverktyg som klargör utifrån vilka dimensioner materialet kan analyseras.²⁷ För att göra det möjligt att verifiera, eller falsifiera ett tänkt släktskap i Sverigedemokraternas ideologi med fascism är det först nödvändigt att precisera vad fascism står för. Griffin menar att för att avgöra om en rörelse är fascistisk eller ej så behövs en modell, en sorts idealtyp som sammanfattar fascismens viktigaste kännetecken.²⁸ Beckman menar att om en beskrivning av innehållet i en text ”skall ha ett vetenskapligt värde måste den tillföra något och innebära att forskaren drar slutsatser om materialet”.²⁹ Vetenskapliga beskrivningar återger inte enbart ett material utan drar dessutom slutsatser om det. Beckman hävdar att *beskrivande idéanalys* är en lämplig metod när det råder en viss oenighet, eller oklarhet angående innehållet i en text, ståndpunkt eller vad ett visst parti egentligen står för. När tolkningen är omtvistad om vad som är den egentliga innebörden av de ståndpunkter en tänkare, eller i det här fallet ett parti står för så är det viktigt att presentera argument och belägg för att den tolkning forskaren gör är rimlig. Forskaren måste därför argumentera för sina tolkningar och slutsatser.³⁰ För att undersöka relationen mellan fascism och den typ av invandrarkritiska populistpartier som växer fram i Europa framstår en fallstudie som lämplig för att kunna gå till djupet och upptäcka samband som inte en bredare undersökning förmår.³¹ Fördelen med en fallstudie är att den kan hantera subtiliteter, i det här fallet hur den ideologiska kontinuiteten ser ut mellan fascism och invandrarkritiska partier i fallet SD. Resultatet kan sedan jämföras och generera förståelse och fördjupad generell kunskap om liknande partier som Sverigedemokraterna.³²

Disposition

Under rubriken ”Definition av fascism”, analyseras vad som är rimliga kriterier för vad som kan sägas vara utmärkande för fascism på grundval av befintlig forskning, d.v.s. en definition

²⁵ Nordin, Svante, *Filosoferna: det västerländska tänkandet sedan år 1900: [Nietzsche - Freud - Bergson - Sorel - Russell ...]*, Atlantis, Stockholm, 2011, s. 554

²⁶ Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Santérus, Stockholm, 2005, s. 48-49

²⁷ Beckman, Ludvig, s. 51

²⁸ Griffin, Roger (red.), *Fascism*, Oxford Univ. Press, Oxford, 1995, s. 15

²⁹ Beckman, Ludvig, s. 49

³⁰ Beckman, Ludvig, s. 49-50

³¹ Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010, s. 60

³² Denscombe, Martyn, s. 68

av vad som är fascismens mest framträdande idéer. Varje idé analyseras för sig under rubriken ”Analys” och varje del avslutas med en diskussion under rubriken ”Slutsats – skillnader & likheter”. Därefter sammanfattas analysen under rubriken ”Resultat”.

Material

I analysen av Sverigedemokraternas ideologi används deras tal, webbsidor, partiprogram, SD olika publikationer och tidningar, bl.a. SD-bulletinen samt SD-Kuriren och Jimmie Åkessons bok *Satis Polito*. Dessutom har flera olika studier använts såsom bl.a. *Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna* av Mikael Ekman och Daniel Poohl, samt den statliga utredningen *Främlingsfienden inom oss* där bl.a. Bengt Westerberg ingår. Både forskningsrelaterad litteratur har använts och journalistiskt material som måste granskas källkritiskt. SD:s egna publikationer måste granskas källkritiskt och tolkas eftersom det är deras egna subjektiva åsikter som uttrycks.

Teoretiska perspektiv

”Humanism borde vara öppenhet för det främmande, för mångfalden, motsatsen till enfalden” hävdas i den svenska skolans läroplan.³³ Invandringspolitik är en humanitär fråga och handlar om värderingar, medmänsklighet och humanitet. För min analys har jag valt att utgå från det teoretiska perspektiv som Jonas Hansson redogör för i boken *Humanismens kris*; Hansson menar att humanismen genomgått olika faser och att humanismens idéer under perioder inte stått särskilt högt i kurs; t.ex. under 1930, 40-talet blev andra idéer populära vilket banade väg för nazismen, kommunismen och fascismen. Det är när humanismen upplevts som hotad som den blir medveten menar Hansson, ”kontrasten gentemot det omänskliga har skapat tydlighet”.³⁴ Efter första världskriget fanns en medvetenhet om en humanismens kris.³⁵ *Humanismens kris* som en diskurs är främst ett 1900-talsfenomen och kan indelas i en filosofisk, en vetenskaplig samt en politisk gren. I samtliga är Nietzsche en centralgestalt i kritiken av upplysningen, bildningen, idealismen och humaniteten.³⁶ Humanism kan innebära bildningsideal, ett politiskt filosofiskt begrepp, ett epokbegrepp för renässansen, men Hansson menar att den enda gemensamma nämnaren för alla varianter av humanism är en ”fortgående kamp om definitionen av det mänskliga”.³⁷ Under 1900-talet fram till andra världskriget

³³ Piltz, Anders, ”bilaga 8”, i Läroplanskommittén, *Skola för bildning: huvudbetänkande*, Allmänna förl., Stockholm, 1992, SOU 1992:94, s. 460

³⁴ Hansson, Jonas, *Humanismens kris: bildningsideal och kulturkritik i Sverige 1848-1933*, B. Östlings bokförl. Symposion, Diss. Lund: Univ., Eslöv, 1999, s. 7

³⁵ Hansson, Jonas, s. 17

³⁶ Hansson, Jonas, s. 22

³⁷ Hansson, Jonas, s. 22

associerades humanism framför allt till en tysk kulturuppfattning och en nyhumanistisk bildningstradition med klassicistiska bildningsideal.³⁸ Humanism började efter andra världskriget istället att förknippas med upplysningen, demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter (vilket innebar ett uppbrott från 1800-talets humanism och en återgång till 1700-talets humanism).³⁹ Med upplysningen avses en intellektuell strömning under 1700-talets senare hälft med centrum i Frankrike och den krets filosofer och författare som med förnuftets och vetenskapens hjälp sökte skapa en sammanhängande rationalistisk världsbild.⁴⁰ Tänkare som *John Locke* (1632-1704), *Immanuel Kant* (1724-1804) samt *Jean-Jacques Rousseau* (1712-1778) formulerade grunderna till den livsåskådning som kallas för humanism.⁴¹

Weimarrepublikens kollaps innebar en sorts *humanismens kris*.⁴² Den nationella enheten utgör ett absolut värde i nationalsocialismen och fascismen som står i bjärt kontrast till de värden som är grundläggande i FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna.⁴³ Inom den juridiska och politiska sfären fanns ett behov efter andra världskrigets slut att återupprätta ”individens primat”, erfarenheterna från de totalitära regimerna, framför allt av nazismen, ledde till en omvärdering av individens roll i samhället.⁴⁴

Under efterkrigstiden har det inneburit påtaglig stigmatisering att vara nationalsocialist i högre grad än under mellankrigstiden då det inte nödvändigtvis var särskilt belastande.⁴⁵ Efter 1945 skedde ett brott i diskursen då många antingen gjorde upp med nationalsocialismen eller försökte dölja eller förneka sina forna ideal.⁴⁶

1900-talets viktigaste vattendelare - ett epistemologiskt brott

Foucault studerade system av möjligheter, d.v.s. vad som är möjligt att tänka och säga utifrån ett visst tankesystem. Det finns diskontinuiteter i olika tankesystem som följs av perioder av stabilitet. Dessa ”revolutioner” är startpunkter i formeringen av nya regelbundenheter i sättet att tänka som blir avgörande för vad som föreställs vara normalt, eller sant respektive falskt.⁴⁷

Enligt Foucault är ”epistemen” en sorts *tankestrukturer* som historiskt avlöser varandra.

”Varje *episteme* representerar en grammatik som avgör vad det är möjligt att tänka vid en viss

³⁸ Hansson, Jonas, s. 188

³⁹ Hansson, Jonas, s. 212

⁴⁰ ”Upplysningen”, <http://www.ne.se/lang/upplysningen>, Nationalencyklopedin, hämtad 2015-05-10

⁴¹ Gunner, Göran; Namli, Elena; (red.), *Allas värde och lika rätt: perspektiv på mänskliga rättigheter*, Studentlitteratur, Lund: 2005, s. 89

⁴² Hansson, Jonas, s. 213

⁴³ Tingsten, Herbert, *Nazismens och fascismens idéer: den nationella diktaturen*, Ratio, Stockholm, 1992, s. 59

⁴⁴ Östling, Johan; Eklund, Lena, *Nazismens sensmoral: svenska erfarenheter i andra världskrigets efterdyning*, Bokförlaget Atlantis, Stockholm: 2008, s. 34

⁴⁵ Löw, Heléne, 1998, s. 212

⁴⁶ Löw, Heléne, 1998, s. 253

⁴⁷ Hacking, Ian, “Michel Foucault’s Immature Science”, i *Noûs*, Vol. 13/1 (1979), Stanford University, s. 48

tidpunkt, vilka frågor som kan ställas och vilka som inte kan ställas, vilka modeller för återgivande av verkligheten som kan användas och vilka som inte kan det". Ett epistemologiskt brott inträffar när en tankestruktur avlöser en annan vilket innebär att en annan diskurs tar vid.⁴⁸ Östling beskriver andra världskriget som 1900-talets viktigaste vattendelare.⁴⁹ Andra världskrigets slut, freden och efterspelet med Nürnberg rättegångarna och bildandet av FN och etablerandet av konventionerna om de mänskliga rättigheterna innebär ett viktigt epistemologiskt brott i utvecklingen av den fascistiska diskursen eftersom alla åsikter som kunde hänföras till fascism, nationalsocialism och rasism blev i hög grad stigmatiserade.⁵⁰ Efter andra världskrigets slut skedde en omvälvning av de politiska strukturerna i framförallt västvärlden, som bl.a. handlade om en bred uppslutning bakom den liberala demokratin vars förutsättning var den auktoritära nationalismens död som här avser fascism, högerradikalism samt antidemokratisk konservatism. Från Mussolinis maktåttkomst i Italien 1922 till Hitlers självmord i Tyskland 1945 hade dessa ideologiska strömningar utgjort ett politiskt alternativ som varit representerat i stort sett alla europeiska länder i olika former i såsom partier, kampförbund och folkrörelser. Det fascistiska Italien och framförallt det nazistiska Tysklands undergång hade diskrediterat detta ideologiska alternativ i grunden. Totalitarismens nederlag innebär en triumf för den liberala demokratin åren efter 1945. Individens roll i samhället omvärderades och i deklamationer fastslogs de medborgerliga fri- och rättigheternas oförytterliga karaktär.⁵¹ Erfarenheterna av det andra världskrigets folkmord och förföljelser ledde till en reaktion till förmån för okränkbara fri- och rättigheter och en renässans för gamla naturrättsliga tankegångar med ursprung i upplysningstidens filosofi.⁵² Fascismen framstår som en idétradition som utgör motsatsen till upplysningstraditionen och striden mellan dessa traditioner som en diskursernas kamp.⁵³

Nationalism

Med de amerikanska (1776) och franska (1789) revolutionerna skapades en sorts *medborgernationalism* där varje medborgare, oavsett ursprung, omfattas av nationens gemenskap. *Etnonationalism*, alt. *kulturnationalism* utgår från att en nation är etniskt och

⁴⁸ Nordin, Svante, s. 554

⁴⁹ Östling, Johan; Eklund, Lena, s. 16

⁵⁰ Löw, Heléne, 1998, s. 9

⁵¹ Östling, Johan; Eklund, Lena, s. 34

⁵² "mänskliga rättigheter", <http://www.ne.se/lang/manskliga-rattigheter>, Nationalencyklopedin, hämtad 2014-05-21.

⁵³ Foucault, Michel; (1926-1984), *Diskursernas kamp*, Brutus Östlings bokförlag Symposion, Eslöv: 2008, s. 105

kulturellt avgränsad och att en delad nation bör samlas i en gemensam stat.⁵⁴ Att SD är ett nationalistiskt parti råder det ingen tvekan om men det som är ett typiskt inslag i fascistisk ideologi är etnisk nationalism som är exkluderande. Den exkluderande etniska nationalismens demokratiska potential är tveksam; däremot kan den inkluderande medborgarnationalismen vara demokratisk.

Definition av fascism

Vetenskaplig forskning bör bygga vidare på den befintliga forskning som redan finns. Det finns ingen anledning till att uppfinna hjulet ännu en gång. I analysen nedan identifieras de idéer som är utmärkande i fascistisk ideologi med utgångspunkt i tidigare forskning samt även fascismens primärkällor. Forskaren av fascism, Roger Griffin hävdar att det råder en total brist på konsensus bland specialister angående vad som konstituerar ”ett fascistiskt minimum”, d.v.s. den minsta gemensamma nämnaren som kan definiera de karaktäristika som borde finnas i fascism.⁵⁵ Kevin Passmore hävdar att fascismen är ”alltför mångfaldig för att naglas fast”; med det menar han att fascismen är så mångfaldig att varje definition blir problematisk. Dock utvecklar Passmore en förklaringsmodell för hur fascism kan förstås i boken *Vad är fascism?*⁵⁶ Griffin menar att det inte finns någon objektiv definition av vad fascism är för något. Fascism är i grund och botten en idealtyp liksom andra generella begrepp inom statsvetenskap och humaniora, enligt Griffin.⁵⁷ Passmore hävdar: ”Fascism är en motsägelsefull samling ömsesidigt förbundna och motstridiga ideologier och praktiker som inte utan vidare kan kategoriseras med motsatspar som traditionell och modern eller radikal och reaktionär”.⁵⁸

Fascismen handlade om, enligt Mussolini 1921, ”en stor mobilisering” av materiella och andliga krafter, med målet att ta makt över staten och skapa ett bra samhälle. En socialisering skulle ske inom ramen för den korporativa staten.⁵⁹

Är fascism en ideologi?

Begreppet ”ideologi” är omdiskuterat och i synnerhet om fascism kan betraktas som en ideologi. Ideologi brukar förstås som ”samlingar av idéer som rör samhället och politiken”, ett

⁵⁴ ”nationalism”, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nationalism>, *Nationalencyklopedin*, hämtad 2015-04-21

⁵⁵ Griffin, Roger, s. 1

⁵⁶ Passmore, Kevin, s. 33-36

⁵⁷ Griffin, Roger, s. 2

⁵⁸ Passmore, Kevin, s. 203

⁵⁹ Harrison, Dick, ”Sådan är fascismen: Om vådan av att ropa: 30-talet kommer!”, i Svensson, Mattias, Neuding, Paulina (red.), *Magasinet Neo*, Nr 2, årgång 9, Västerås: 2014, s. 45

system av idéer, d.v.s. ett idésystem.⁶⁰ Johan Östling och Lena Eklund gör i boken *Nazismens sensmoral: svenska erfarenheter i andra världskrigets efterdyning* en genomgång av den befintliga forskningen angående fascismen och hävdar bl.a.: ”Den livaktiga internationella forskningen har understrukt vikten av att begripliggöra vari fascismens politiska potential och psykologiska attraktionskraft låg. Det leder fel om man enbart söker efter ekonomiska eller sociala förklaringar. Snarare handlar det om att närma sig fascismen som en av mellankrigstidens ideologiska åskådningar”.⁶¹

Arnstad menar att någon enhetlig politisk ideologi fanns överhuvudtaget inte från början när Mussolini först bildade den fascistiska rörelsen i Italien. Enligt Arnstad så har fascismens från början ideologiska enkelhet satt sin prägel på hur fascismen sedan har betraktats. Fascismen har under hela efterkrigstiden betraktats som en antiintellektuell icke-ideologi som har ansetts handla om parader, estetik, uniformer och våldsromantik.⁶² Arnstad menar att fascismen har underskattats vilket har inneburit att det fortfarande idag finns en brist på förståelse av hotet, det ideologiska innehållet från, och attraktionskraften i de framväxande högerextrema partierna i dagens Europa.

När Mussolini höll sitt tal 1919 som blev upprinnelsen till den fascistiska rörelsen fanns inget artikulerat program men fascismens idéer kom att utvecklas efterhand både som teori och praktik.⁶³ Mussolini förordade en nationalistisk arbetarrörelse och talade om revolution, vilket fjärmade honom från de konservativa. Mussolini hade lämnat socialistpartiet på grund av dess motstånd mot Italiens inträde i första världskriget. Själv hade han förespråkade inträde i kriget och själv stridit och ville föreviga ”krigstidens anda”.⁶⁴ Mussolini blev premiärminister den 22 oktober 1922 i en fascistisk-liberal koalitionsregering men upprättade från 1926 en fullödig diktatur.⁶⁵ Fascismen blev snabbt en stor politisk rörelse som spreds ut över världen. Bl.a. Hitler inspirerades av fascismen i Italien, och både anhängare och fiender till nazismen betecknade den som fascistisk. Den radikala antisemitismen var mycket mer framträdande i nazismen än i den italienska fascismen som dock kom att låna drag från nazismen efterhand, och kom sedan att betona antisemitism och den ”nationella socialismen” allt mer.⁶⁶

⁶⁰ Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2., [omarb.] uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005, s. 150-151

⁶¹ Östling, Johan; Eklund, Lena, s. 20

⁶² Arnstad, Henrik, s. 93

⁶³ Passmore, Kevin, s. 13

⁶⁴ Passmore, Kevin, s. 11-15

⁶⁵ Passmore, Kevin, s. 13

⁶⁶ Passmore, Kevin, s. 14

Utmärkande drag hos de högerpopulistiska partierna

Forskning visar att sprängkraften hos de radikala högerpopulistiska partierna ligger i tanken att ”kulturer och etniciteter bör hållas isär och att invandringen leder till kriminalitet”.⁶⁷ Detta är åsikter som delas av partiernas väljare enligt forskning. Elisabeth Ivarsflaten presenterade en studie 2008 som undersökte vad som förenade väljarna i sju länder som röstat på radikala högerpopulistiska partier i respektive land.⁶⁸ Det enda gemensamt som forskaren kunde påvisa var invandringsmotståndet. Genom att testa flera vanliga teorier om faktorerna bakom den radikala högerpopulismens väljarstöd kunde hon avfärda samtliga utom en. Det som väljarna i dessa sju länder hade gemensamt var att de ville ha en mer restriktiv invandrings- och asylpolitik.⁶⁹

Nigel Copsey är professor vars expertområde är historiska och samtida manifestationer av fascism och antifascism hävdar att det har skrivits mycket och forskningen har gått framåt vad gäller fascism, men trots det råder inte konsensus bland forskarna om hur dagens aktivism ska förstås.⁷⁰ Copsey menar att extremhögerens framgång i Storbritannien, bl.a. British National Party som fick oväntat många röster vid valet 2004, beror på dels partiets ”modernisering” men också väljarnas missnöje med de befintliga partierna som leder till ”protesröstning”. Men den främsta anledningen till partiets valframgångar menar Copsey dock handlar om rasism hos befolkningen.⁷¹

Grundläggande idéer i fascismen

Vissa idéer som blev till delar i en ideologi, eller ett tankesystem i fascismen var under 1930-talet accepterade och allmänt vedertagna, även i Sverige såsom t.ex. rasbiologin. När fascisterna grep makten i Italien och Tyskland innebar det att en snöbollseffekt orsakade språng i den fascistiska diskursen, att tänkesätt och praktiker utvecklades i en accelererande omfattning som kulminerade i bl.a. Förintelsen, d.v.s. att det som tidigare varit otänkbart för mänskligt handlande blev ”normalt” utifrån specifika tankestrukturer som förankrades i människors värderingar och medvetande i en sorts socialiseringsprocess. Den nationella identiteten, i nationalsocialismen förankrad i en förespeglad ”vetenskaplig” socialdarwinistisk ras klassificering, blev legitimitetsgrund för den fascistiska politiken. Fascismen är, och var, folklig på det sättet att stämningar och tankesätt som fanns, och finns, hos ”folket” mer eller

⁶⁷ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, *Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna*, Natur & kultur, Stockholm, 2010, s. 387

⁶⁸ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 381

⁶⁹ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 382

⁷⁰ Copsey, Nigel & Renton, Dave (red.), *British fascism, the labour movement and the state*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005, s. 1, 4

⁷¹ Copsey, Nigel & Renton, Dave (red), s. 190

mindre latent, lyftes fram i talen och propagandan. Fascismen, och även nazismen, är inte elitistisk utan snarare folklig och lovar att ena nationen oavsett samhällsklass istället för att upprätthålla den traditionella samhällshierarkin.⁷² Modellen nedan är en definition av fascismen med utgångspunkt i befintlig forskning, bl.a. Passmores definition och Griffins resonemang samt fascistiska primärkällor.⁷³

Idealtyp av fascismens idéer

Åtta idéer som är kännetecknande för fascism presenteras nedan. Ett högerpopulistiskt parti som vill ha en mer restriktiv invandringspolitik är inte nödvändigtvis fascistiskt. Griffin menar att för att avgöra om en rörelse är fascistisk eller ej så behövs en modell, en sorts idealtyp som sammanfattar fascismens viktigaste kännetecken.⁷⁴ Ju fler utav dessa idéer som ett parti omfattar ju mer fascistiskt kan partiet anses vara. Hur många av dessa idéer som partiet måste omfatta för att vara fascistiskt går inte att säga. Det som går att säga är att ett parti kan ha mer eller mindre inslag av fascistiska idéer och tankestrukturer.

- *invandringsmotstånd & främlingsfientlighet*; I antologin *The extreme right: freedom and security at risk* diskuteras vad som utmärker höger-extremism (right-wing extremism). Högerextremister anser att invandrarna är ansvariga till problemen i samhället, såsom arbetslöshet, brottslighet och överhuvudtaget samhällets nedgång. T.ex. Frankrikes Front Nationals slogan ”avskaffa arbetslösheten, stoppa invandringen”.⁷⁵ Den fascistiska ståndpunkten är att vem som helst inte kan assimileras och bli medlem i nationen som måste bevaras, vilket leder till invandringsmotstånd och främlingsfientlighet som en konsekvens.⁷⁶
- *en mytisk kärna*; Enligt Griffin så är det möjligt att påvisa ett ”fascistiskt minimum”, men dock inte av ideologiska komponenter, men istället med utgångspunkt i en gemensam ”mytisk kärna”.⁷⁷ Griffin har formulerat en idealtyp för fascism med utgångspunkt i en ”mytisk kärna”. Den mytiska kärnan handlar om en föreställning av att nationen befinner sig i en kris som tar sig uttryck i födelsevänder vilka varslar om en helt ny samhällsordning.

⁷² Arnstad, Henrik, s. 216

⁷³ Passmore, Kevin, s. 15-17

⁷⁴ Griffin, Roger, s. 15

⁷⁵ Braun, Aurel & Scheinberg, Stephen (red.), *The extreme right: freedom and security at risk*, Westview, Boulder, Colo., 1997, s. 14

⁷⁶ Passmore, Kevin, s. 151

⁷⁷ Griffin, Roger, s. 2

Fascismens mytiska kärna handlar om en föreställning av att nationen har förfallit och urartat ifrån vad den en gång varit och behöver därför pånyttfödas och helas. Enligt Griffin så har hans studier av fascismen primärkällor övertygat honom om att kärnan i fascismens mentalitet handlar om en fix idé av att om det är nödvändigt så måste kampen mot samhällets förfall ske på bekostnad av den enskilda individen. Om nationen ska återvinna sin storhet och ära måste individualismen offras för något större, för hela nationens bästa.⁷⁸ Fascismens myt handlar om en vision av en ny sorts människa, *homo fascistus*, som är beredd att offra sin egoistiska livsstil och materialism för att istället uppgå i ett återupplivat nationellt samfund.⁷⁹ D.v.s. fascismen har en vision om ”den nya människan” som vill vara en del av en nationell pånyttfödelse. Griffin ger en definition av fascism (generic fascism): “Fascism is a genus of political ideology whose mythic core in its various permutations is a palingenetic form of populist ultra-nationalism”.⁸⁰ Griffin använder termen “palingenetic” som syftar på “återfödelse ur askan” för att karaktärisera fascismen.⁸¹

- *etnisk nationalism*; Nationalism är en ideologi som sätter nationens bästa före andra politiska mål. Det går att åtskilja *medborgarnationalism* från *etnisk nationalism* som den tyska nationalsocialismen var en extrem variant utav.⁸² I den etniska nationalismen är idealet att folk av samma etnicitet ingår i samma nationalstat.
- *den tredje vägen*; Vid sidan av en ultranationalism, som utgör det mest grundläggande beståndsdelen i fascismen, så fanns det en föreställning om ”den tredje vägen” mellan, och istället för, socialism respektive kapitalism. Fascismen skulle utgöra en alternativ samhällsmodell som skulle upphäva klassmotsättningar och enighet skulle skapas inom nationens ram.⁸³
- *krig något naturligt (oundviklig kamp mellan nationer), militarism, anti-pacifism*; Passmore menar att ett inslag i mellankrigstidens fascism var ”den oundvikliga kampen mellan nationer, den starkares överlevnad... behovet av

⁷⁸ Griffin, Roger, s. 3

⁷⁹ Griffin, Roger, s. 4

⁸⁰ Griffin, Roger, s. 4

⁸¹ Passmore, Kevin, s. 27

⁸² Ahlgren, Lena & Reimers, Pontus (red.), ”Nationalism”, *Bonniers multimedia lexikon*, 1999, Bonnier lexikon, Stockholm, 1999

⁸³ Harrison, Dick, s. 45

rasrenhet”.⁸⁴ Fascismen utvecklades under Mussolini efter första världskriget till en mix av militarism och nationalism med en tanke om social revolution.⁸⁵ Mussolini är väldigt tydlig med att fascismen inte tror på en evig fred och tar följdriktigt avstånd i från pacifism. ”War alone keys up all the energies of man to their greatest pitch and sets the mark of nobility on those nations which have the bravery to face it... Therefore all doctrines which postulate peace at any price as their premise are incompatible with Fascism”.⁸⁶

- *det mångkulturella samhället betraktas som ett hot*; Fascism är i högsta grad anti-liberal eftersom den motsätter sig pluralism, tolerans, individualism, reformism, pacifism, parlamentarisk demokrati, maktodelning, naturrättsliga anspråk, jämlikhet och kosmopolitiskt inflytande.⁸⁷
- *rasism & antisemitism*; Tingsten hävdade att det nazistiska programmet från början var oklart och som det uttrycks i bl.a. *Mein Kampf* ytterligt oklart med undantag av två ”bestämt formulerade grundsatser” som är nationalismen samt antisemitismen.⁸⁸ Mussolini hävdar i sin biografi vikten av den jord där man föds samt betydelsen av rasen.⁸⁹ Lööw hävdar att antisemitismen är och förblir fundamentet i de höger-extrema rörelserna, och har även blivit än mer uttalat de senaste 20 åren, bl.a. inom den nationalsocialistiska och rasideologiska undergrundsvärlden.⁹⁰ Enligt Passmore så var föreställningen om rasers olika värde en trosartikel för både de italienska fascisterna och nazisterna vilket den moderna extremhögern oftast avvisar, men den biologiska rasismen har ersatts med ”kulturell rasism” som utgör en liknande tankestruktur. En fascistisk idé är att folk har ”nationalkaraktärer” som måste skyddas från beblandning.⁹¹
- *anti-demokrati*; Begreppet ”staten”, enligt Mussolini, är allomfattande; utanför staten kan inte mänskliga värden existera. Fascismen är totalitär och även den fascistiska staten i vilken inkluderas alla de värden som är viktiga i

⁸⁴ Passmore, Kevin, s. 142-143

⁸⁵ Harrison, Dick, s. 45

⁸⁶ Mussolini, Benito, 1938, s. 24

⁸⁷ Griffin, Roger, s. 4

⁸⁸ Tingsten, Herbert, 1992, s. 54

⁸⁹ Mussolini, Benito, *My autobiography*, New York, 1928, s. 2

⁹⁰ Lööw, Heléne, 1998, s. 313

⁹¹ Passmore, Kevin, s. 206

folkets liv.⁹² Fascism motsätter sig majoritetsdemokrati eftersom kvalitet anses viktigare än kvantitet. Istället kan få personer, eller en person stå upp för och representera massornas sanna vilja och den högre personlighet som gestaltas av nationen.⁹³ ”The Fascist State, as a higher and more powerful expression of personality, is a force, but a spiritual one... fascism, in short, is not only a lawgiver and a founder of institutions, but an educator and a promoter of spiritual life. It does not merely aim at remoulding the forms of life, but also their content, man, his character and his faith. To achieve this purpose it enforces discipline and makes use of authority, entering into the mind and ruling with undisputed sway” hävdar Mussolini i sin bok *The doctrine of fascism* från 1938.⁹⁴

Bakgrund: Sverigedemokraternas historia

Bevara Sverige Svenskt (BSS) bildades 1979 av Leif Zeilon/Eriksson som ett uttryck för hans oro för invandringen som blev allt större hot, hävdar han själv.⁹⁵ BSS var inte ett parti utan en kamporganisation och talade framför allt om en sak: Stoppa invandringen. BSS målade upp en bild av en ”hotande islamifiering” av det svenska samhället och ett hotande ”mångkulturellt vålds-samhälle” fyllt av hot, våldtäkter, våldsbrottslighet och islamistisk extremism. Mot detta ställdes en bild av det ”gamla Sverige”, en nationalromantisk dröm om en gyllene tidsålder av harmoni, trygghet och traditioner som gått förlorade under efterkrigstidens internationalisering och mångkulturalism.⁹⁶ SD växte fram ur *Bevara Sverige Svenskt* och VAM och även nazister fanns med från början. I Sverigedemokraternas tidning *Sverige-Kuriren* från 1988 ingår bl.a. Leif Zeilon, BSS grundare, i redaktionen.⁹⁷

Sverigedemokraterna har sedan partiet bildades strävat efter att bli accepterat och har därför omformulerat, och även strukit alltför radikala krav i sitt partiprogram. Bl.a. så har kravet på att alla som invandrat till Sverige efter 1970 skulle utvisas tagits bort 1999. Förslaget om förbud mot utomeuropeiska adoptioner togs bort 2002.⁹⁸ Det har varit en medveten strategi hos Sverigedemokraterna att ändra uttryck i språket som kan uppfattas rasistiskt, eller negativt, med formuleringar som kan accepteras av den breda allmänheten. Ett exempel är

⁹² Mussolini, Benito, 1938, s. 14-15

⁹³ Mussolini, Benito, 1938, s. 16-17

⁹⁴ Mussolini, Benito, 1938, s. 18-19

⁹⁵ Löow, Heléne, 2007, s. 85-86

⁹⁶ Löow, Heléne, 2007, s. 90

⁹⁷ Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 2

⁹⁸ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 218

Torbjörn Kastell, dåvarande partisekreterare 2004, som i ett internt mejl hävdade vikten av att formulera sig på ett lämpligt sätt.

Man säger inte ”sparka ut svartskallarna”, man säger, till exempel, ”verka för repatriering av etniska främlingar och kriminella eller icke assimilerbara element”; man säger inte att man skall ”hänga landsförrädarna”, man säger att man skall ”utkräva ansvar av de politiker som agerat i uppenbar strid med sitt lands intressen”; man säger inte ”bögarna tillbaka in i garderoben”, man säger ”bevara kärnfamiljen”.⁹⁹

Jimmie Åkesson berättar i sin bok *Satis Polito* om hans väg in i Sverigedemokraterna. Den 1 november 1995 valdes Åkesson till ordförande i Kommunföreningen Sverigedemokraterna Sölvesborg endast sexton år gammal.¹⁰⁰ Många som skrivit om, och kritiserat Sverigedemokraterna har pekat på att medlemmar i Sverigedemokraterna uttryckt nazistiska åsikter och även i vissa fall använd nazismens symboler och uniformer. Detta kommenterar Jimmie i sin bok. Jimmie bemöter vad Lars Adaktusson skrev i en krönika i Metro 2012. Adaktusson hävdar att Åkesson gick med i Sverigedemokraterna ”när politiken var formad av högernationalister och skinnskallar. Både den dåvarande partiledaren och ungdomsförbundsordföranden var organiserade nazister, vid partiets sammankomster var medlemmarna klädda i uniform. Att Åkesson frivilligt sökte sig till ett parti som startades och leddes av nazistsympatisörer stämmer till eftertanke”.¹⁰¹ Det finns åskilliga exempel på hur personer som varit med i uttalat nazistiska partier sedan gått med i SD, och vice versa. Åkesson nämner bl.a. Kenneth Sandberg som en tid satt tillsammans med Åkesson i partistyrelsen men som senare lämnade SD och har sedan dykt upp i nazistiska sammanhang, bl.a. som skribent i nazisternas tidning.¹⁰² I SD-Kuriren från 1993 är Hallgren-Bengtsson flitigt annonserad som vice partiledare och talare vid torgmöten tillsammans med partiledaren Anders Klarström.¹⁰³ Senare hoppade hon av partiet. Istället gick hon tillsammans med maken Jan Bengtsson över till det radikalare Nationalsocialistiskt front. Det finns många exempel av den här typen, d.v.s. att personer inom SD tidigare har uppvisat sympatier med rasideologiska eller nationalsocialistiska idéer. I boken *Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna* av Mikael Ekman och Daniel Poohl ges en omsorgsfull genomgång av Sverigedemokraternas rötter i bl.a. *Bevara Sverige Svenskt* och de partibildningar som spirade ur den. Författarna skriver om hur partiets tidigaste företrädare kom från den nazistiska rörelsen, men även om hur Sverigedemokraterna blev ett avstamp för vidare engagemang i

⁹⁹ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 218

¹⁰⁰ Åkesson, Jimmie, s. 47

¹⁰¹ Åkesson, Jimmie, s. 37

¹⁰² Åkesson, Jimmie, s. 89

¹⁰³ Klarström, Anders, ”Sommarkampanjen”, *SD-Kuriren*, Nr. 21, 1993, s. 9

denna. När partiets vice ordförande Tina Hallgren 1996 lämnade sina uppdrag och gick med i Nationalsocialistisk front tackades hon i SD-bulletinen för ”det ovärderliga arbete hon lagt ner för vår sak”.¹⁰⁴

I valet 2006 fick Sverigedemokraterna (SD) tre procent av rösterna i riksdagsvalet vilket innebar att de fick 280 kommunala mandat samt tre platser i tre regionsstyrelser. De geografiska områden där SD då fick flest röster sammanföll med de regioner, d.v.s. södra Sverige, Skåne, västkusten och Värmland, där antisemitiska och nazistiska partier hade de största framgångarna under mellankrigstiden.¹⁰⁵ Vid EU-valet 2014 fick SD 24,1 procent av rösterna i Sjöbo, och även i övriga Skåne nådde partiet framgångar, bl.a. i Trelleborg 19 procent, och i Kristianstad 17 procent.¹⁰⁶ Under efterkrigstiden hade den fascistiska *Nysvenska rörelsen* sitt centrum i Skåne.¹⁰⁷ Vid riksdagsvalet 2014 fick SD 12,86% av rösterna i hela riket.

Åkesson menar att han gick med i partiet med avsikten att förändra det i grunden och hävdar i sin bok att ”Inte ens Mikael Jansson lyckades fullt ut med uppstädningen under sina tio år vid rodret”.¹⁰⁸ Intressant är att Åkesson tar upp Adaktussons krönika i sin bok till diskussion, men dementerar egentligen inte att partiledaren var nazist, inte heller kopplingar till nazism och skinheadkulturen, men menar att detta överdrivits.¹⁰⁹

När SD bildades på 1980-talet framstod rörelsen som en del av skinnskallekulturen, vid demonstrationer och 30 novemberfirandet av Karl XII bl.a. slöt skinheads upp med kängor, rakade huvuden och bomber jackor. Klarström lade 1992 ner en krans vid Karl XII-statyn i Kungsträdgården, då eskorterad av hakkorsprydda aktivister från vitt ariskt motstånd.¹¹⁰ 30:e november firandet 1992 kommenterades i SD-Kuriren, där det hävdas att både i Lund och i Stockholm ”hade det samlats en hel hoper slödder för att demonstrera mot yttrandefriheten och demokratin” för att försöka hindra ”patrioterna” att utföra manifestationen.¹¹¹ Firandet av Karl den XII den 30 november, som varit en tradition vid Lunds Universitet sedan 1853, hölls av SD varje år fram till 150-årsjubileet 2003.¹¹² Även nazistiska/fascistiska symboler och

¹⁰⁴ Eriksson, Magnus, ”Sverigedemokraternas dimridåer skingras”, *SvD*, 2010-06-03, hämtat 2014-08-16, http://www.svd.se/kultur/litteratur/sverigedemokraternas-dimridaer-skingras_4808583.svd

¹⁰⁵ Löow, Heléne, ”Det förflutnas skuggor”, i Deland, Mats & Westin, Charles (red.), *Brunt!: nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, Atlas, Stockholm, 2007, s. 81

¹⁰⁶ Svensson, Per, s. 9

¹⁰⁷ Löow, Heléne, 2007, s. 84

¹⁰⁸ Åkesson, Jimmie, s. 40

¹⁰⁹ Åkesson, Jimmie, s. 37-38

¹¹⁰ Svensson, Per, s. 133

¹¹¹ Klarström, Anders, ”30:e november: Stockholm och lund”, *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992, s. 7

¹¹² Åkesson, Jimmie, s. 66

uniformer har förekommit men förbjöds när den nya partiledaren Mikael Jansson tog över i mars 1995.¹¹³

Åkesson berättar i sin bok att han i tonåren bl.a. lyssnade på Ultima Thule. Ultima Thule blev under en tid Sveriges mest kända band inom Vit makt-musiken, men hävdade dock själva att de inte ville ha något med nationalsocialismen att göra. Löow hävdar att de snarare spelade en form av extremnationalistisk musik än uttalat rasideologisk musik. Ultima Thules första singel *Sverige, Sverige Fosterland*, som sponsrades av BSS och som blev succé i de nationalistiska kretsarna, användes som signaturmelodi i Sverigepartiets närradiosändningar. Ultima Thule blev också något av Sverigedemokraternas husband fram till 1993.¹¹⁴ Åkesson menar att Ultima Thule utsattes för ett ”medialt drev” och ”till slut knäcktes och tvingades ta avstånd från det mesta”.¹¹⁵ 2005 tog nuvarande partiledaren Jimmie Åkesson över ledningen av partiet. Åkesson beskriver i sin bok hur ansatser gjorts till att göra upp med de bruna ideologiska rötterna; eller som Åkesson uttrycker saken: ”min ambition var att ytterligare distansera partiet från tveksamma idétraditioner”.¹¹⁶ I det ligger ett erkännande av att det funnits fascistiska inslag i partiet samtidigt som partiledningen gör allt för att ”skriva om historien” och lägga till rätta historieskrivningen om partiet samt urskulda fascistoida beteenden. Åkesson beskriver hur behovet av förnyelse inom partiet var stort, bl.a. våren 2006. Då byttes partiets symbol, den flammande facklan, ut och ersattes med blåsippan. Åkesson menar att ”Den dåvarande flammande facklan stod för sådant som skett i och kring partiet under de vilsna åren på 1990-talet”.¹¹⁷ Åkesson menar att SD drabbades av en radikaliserings mellan valen 1991 till 1994 då extrema ståndpunkter kom till uttryck i partiprogrammet. Dessa rensades senare ut menar Åkesson; formuleringar och orimliga skrivningar som ”Bevara Sverige Svenskt” ersattes med en målsättning att ”göra Sverige lite svenskare” vilket var nödvändigt för att kunna ”nä nya väljargrupper och därmed växa”.¹¹⁸ Det principprogram som antogs 1999 var fritt från stolligheter enligt Åkesson, och bygger istället på värdekonserveratism.¹¹⁹

¹¹³ Åkesson, Jimmie, s. 40

¹¹⁴ Löow, Heléne, 1998, s. 184

¹¹⁵ Åkesson, Jimmie, s. 36

¹¹⁶ Åkesson, Jimmie, s. 97

¹¹⁷ Åkesson, Jimmie, s. 97

¹¹⁸ Åkesson, Jimmie, s. 67

¹¹⁹ Åkesson, Jimmie, s. 67-68

Analys

Nedan analyseras SD:s tankestrukturer och jämförs med vad som är kännetecknande för fascism med syftet att identifiera inslag av fascism i SD:s ideologi samt skillnader och likheter mellan SD:s idéer respektive fascismens.

Invandringsmotstånd & främlingsfientlighet

I Sverigedemokraternas medlemsbulletin från januari 1989 hävdas med stora bokstäver på första sidan: ”Invandringen måste stoppas! Nu går Sverigedemokraterna till offensiv mot myndigheter och politiker!”¹²⁰ Vidare hävdas att invandringen till Sverige åter har slagit nya rekord. Bulletinen slår fast att Sverigedemokraterna under 1989 kommer att aktivt bekämpa den nuvarande invandrings- och flyktingpolitiken. Att regeringen ger 2 miljoner kronor till organisationer som skall bekämpa rasismen anser bulletinen vara vansinnigt vilket betraktas som en kampanj ”mot svenska patrioter”, d.v.s. SD.¹²¹ Lars Ljung hävdade i Sverige-Kuriren att ”Sverige styrs av förrädare och medlöpare som sålt sitt fosterland billigt till fräcka internationella lycksökare och skojare, som med hjälp av mutor och mygel genomskådat att svensk flyktingpolitik urartat till ett rent geschäft, där asylrätt heter pengar”.¹²² Samme skribent hävdar vidare att ”Om vi är för fega eller bekväma för uppoffringar så kommer vi att tvingas åse hur landet tas ifrån oss och bit för bit läggs i händerna på främlingar. Den svenske mannen, som varit både viking och karolin, som blött och dött för fosterlandet för att ge oss en framtid, måste nu åter rusta sig för strid”.¹²³ Striden som åsyftas här är mot en allt för generös flyktingpolitik i Sverige (i en artikel om Sjöbo). Sverigedemokraternas första partiledare Anders Klarström hävdade inför valet 1991 att SD är det enda parti som kritiserar invandringen, SD vill stoppa massinvandringen men vill dock inte vara ett enfrågeparti.¹²⁴ I Sverige-Kuriren hävdas att ”96 % av stockholmarna vill begränsa invandringen”, detta är ständigt återkommande tema i SD:s budskap.¹²⁵ I principprogrammet hävdas att en primär orsak till att Sverigedemokraterna förespråkar begränsad invandring är att den, enligt SD, eftersträvandsvärda assimileringprocessen är ”lång och problemfylld” och ofta kan ta flera generationer och lyckas inte alltid överhuvudtaget.¹²⁶ Så stor andel som möjligt utav statens

¹²⁰ *Sverigedemokraternas medlemsbulletin*, SD, Stockholm, 01-1989, s. 1

¹²¹ *Sverigedemokraternas medlemsbulletin*, 01-1989, s. 2

¹²² Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 24

¹²³ Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 3/4, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 30

¹²⁴ Wikman, Gabriel, *SD-Kuriren*, Nr 14, Sverige-demokraterna, 1991, s. 1

¹²⁵ Ljung, Lars, ”96 % av stockholmarna vill begränsa invandringen”, *Sverige-Kuriren*, Nr 11, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1990, s. 7

¹²⁶ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och nationen”, s. 15

medborgare bör ha en svensk identitet, d.v.s. själva känna sig som svenskar och vara lojala mot Sverige först och främst, menar SD.¹²⁷

”Sverigedemokraterna anser att Sverige inte längre är som det var förr på grund av invandring och mångkultur” vilket tyder på ett vi & dem tänkande där den egna särarten ”nationen” ses som hotad av andra främmande kulturer.¹²⁸ Dessa resonemang känns igen ifrån 1930-talets nazism då t.ex. Aftonbladet skrev angående Hitlers makttillträde 1933 ”Och det kan knappast förnekas att kommunismen fördes fram av judiska krafter och utgör ett angrepp på den västerländska kulturen”.¹²⁹ Efter Hitlers maktövertagande bedrev de svenska nationalsocialisterna agitation mot att ta emot flyktingar, ofta med antisemitiska förtecken.¹³⁰ I den svenska nationalsocialismen fanns föreställningen om den ”judiska världskonspirationen”, judarna påstods ligga bakom både kapitalismen och kommunismen. Lindholm hävdade t.ex. 1941 att de kapitalistiska och kommunistiska judarna gjort gemensam sak för att krossa Tyskland efter 1933.¹³¹ Sven Olov Lindholm hävdade vid ett möte 8 februari 1935 angående en pågående insamling till landsflyktiga intellektuella:

Ett svenskt folkhem skall väl inte vara något slags internationellt ungarshotell med en massa politiska råttbon i alla vinklar och vrår, och inte heller skall det svenska folkhemmet vara någon slags försörjningsinrättning för en massa misslyckade politiker utav olika sorter utan det är väl meningen, att det skall bli ett ungdomens framtidsland... Men skall utlänningarna och särskilt judarna omfjäskas på det sätt, som nu försiggår, då kommer Sverige snart att urarta inte till något folkhem utan till något slags Bettelhem istället. Vi sågo, hur det gick till, när nyligen den här insamlingen gjordes till en massa landsflyktiga judiska s.k. intellektuella. Det var en fullkomlig hobby ibland våra tongivande kulturkretsar här i landet, samtidigt som stora massor av svenska arbetslösa alltjämt gå utan varje som helst hjälp.¹³²

De nationalsocialistiska grupperna arbetade hårt för att påverka regering och riksdag att anta en mer flyktingfientlig hållning under 1930-talet i Sverige. En skrift gavs ut med titeln: ”Judeinvasionen måste stoppas”. Lindholmarna skrev en resolution 1938 med förslaget att stoppa all invandring till Sverige.¹³³

Slutsats – skillnader & likheter

Sverigedemokraterna grundades 1988 som ett ”intresseparti för svenskar”. Den enande faktorn inom partiet var till en början motståndet mot förd invandringspolitik, vilken uppfattades som ett socialt och ekonomiskt hot mot landet. SD:s invandrarfientliga budskap

¹²⁷ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och nationen”, s. 16

¹²⁸ Uvell, Markus & Melin, Carl, *Innerst inne: Vad svenska folket egentligen tycker*, Timbro, 2014, s. 108

¹²⁹ ”Hitler – en Hamletnatur, Intressant bild av nazistledaren konstra v. Schleicher”, *Aftonbladet*, 1933-01-29

¹³⁰ Löow, Heléne, 2004, s. 303

¹³¹ Löow, Heléne, 2004, s. 297

¹³² Löow, Heléne, 2004, s. 304

¹³³ Löow, Heléne, 2004, s. 305

liknar vad svenska nazister, t.ex. Sven Olov Lindholm ovan, hävdade. Dock med skillnaden att det inte är judarna som ses som hotet, istället är det muslimerna och de utomeuropeiska invandrarna.

En mytisk kärna

Roger Griffin ser fascismen som en form av ”populistisk ultranationalism” som syftar till att återuppbygga nationen efter en period av upplevd kris och tillbakagång, d.v.s. fascismens mytiska kärna som ligger till grund för en utopisk ideologi. Jimmie Åkesson beskriver i sitt sommartal 2014 den kris och tillbakagång han ser i Sverige: ”massinvandringen är en ödesfråga”... massinvandringen påverkar alla samhällets delar”. Enligt Åkesson drabbar massinvandringen välfärden, vården, skolan och eleverna i skolan, ”gränsen för vad som är möjligt att hantera har passerats för länge sedan”.¹³⁴ Den förda invandringspolitiken kommer att få allvarliga konsekvenser menar Åkesson i sitt sommartal.

”Den svenska folkstammen måste äntligen vakna upp och förstå den för oss förskräcklig utveckling som pågår och vrida politiken rätt för vår folkstams överlevnad” hävdas i Sverige-Kuriren under rubriken ”Den svenska folkstammens utdöende”; utdöendet förorsakas ”obegripligt, genom svenska folkets egna valda politiska styresmän med den familje-, skatte- och invandringspolitik som föres”.¹³⁵

Folkhemstanken har under efterkrigstiden blivit ett grundfundament i den svenska modellen och identiteten och en grund till stolthet. Detta har SD gjort till en mytisk kärna i sin ideologi – *myten om det förrådade folkhemmet*.¹³⁶ I SD:s partiprogram står att läsa:

Sedan slutet av 60-talet har nu ansvaret för vår nation legat i händerna på politiker som inte sett till svenska folkets bästa och dess behov i första hand. De som styrt Sverige har genom sin politik bidragit till upplösningen av vägledande moraliska principer... Vår gemensamma nation har under en lång följd av år förts in på en väg där förståelsen för den nationella samhörigheten blivit allt mindre. Vissa politiker har öppet förringat och förhånat betydelsen av vårt nationella arv.¹³⁷

I Sverige-Kuriren från 1988 hävdas att ”Vi svenskar, som i tysthet lidit och förödmjukats under internationalismens förtryck, kräver vårt fosterland åter”.¹³⁸ I Sverigedemokraternas partiprogram från 1994 hävdas vidare att ”Omvärlden kunde med beundran se på det välmående, arbetsamma och tryggt levande folket i nordn”; men sedan ”redan på 60-talet” gjordes politiska missgrepp som förvärrades med tiden, hävdas i programmet. Dessa ledde till

¹³⁴ Jimmie Åkessons sommartal, (Från 2/8) SVT Forum, 2014-08-29

¹³⁵ Ljung, Lars, N. L., ”Den svenska folkstammens utdöende”, *Sverige-Kuriren*, Nr 13, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 05-1991, s. 8

¹³⁶ Löw, Heléne, 2007, s. 93

¹³⁷ *Sverigedemokraternas partiprogram*, antaget vid årsmötet den 26/27 februari 1994, s. 3

¹³⁸ Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 24

att den nationella sammanhållningen undergrävdes ”och folkhemmet började marschen mot ett splittrat, våldssamhälle. Detta under täcknamnet internationell solidaritet”¹³⁹

Jimmie Åkesson börjar sin bok *Satis polito* med ett fiktivt förord av Per Albin Hansson som handlar om hur Jimmie tror att Hansson skulle sett på utvecklingen av det svenska folkhemmet.¹⁴⁰ I förordet hävdas att folkhemmet vilade på ”samförstånd och gemenskap” och ”känslan av samhörighet”. Men nu är denne fiktive Albin bedrövad eftersom det ”som jag förstätt kom att kallas mångkultur” förstört gemenskapen och samhörigheten i folkhemmet.¹⁴¹

I Weimarrepublikens Tyskland fanns hos många en längtan efter befrielse dem från den nationella skammen som många kände.¹⁴² En i Tyskland allmänt förhärskande känsla av förbittring över den förnedrande förlusten av Tysklands stormaktsstatus allt sedan första världskriget blev en grogrund för ett missnöjesparti som förespråkade nationell mobilisering och ett enat Tyskland.¹⁴³ Det fanns en längtan efter en upprättad nationell identitet, många kände sig kränkta av det hårda Versaillesfördraget. Många trodde på dolkstötslegenden och såg Weimarpolitikerna som nationella förrädare.¹⁴⁴ Även Mussolini talade om en nationell mobilisering. I dagens svenska extremnationalistiska grupper finns en föreställning om att det svenska folkhemmet sålts ut av förrädare inom det politiska etablissemanget; att det goda Sverige har ersatts av ett internationaliserat multikulturellt våldssamhälle.¹⁴⁵ Föreställningen om etablissemangets förräderi och den hotade välfärdsstaten och kulturen liknar dolkstötslegenden och kan tolkas som uttryck för en kränkt nationell identitet.

Sveriges Nationella Förbund (SNF) bildades redan 1915 och räknas som en av världens äldsta högerextrema organisationer. Organisationen hette från början Sveriges Nationella ungdomsförbund (unghögern) och fungerade som en fristående studentförening till Högerpartiet som fanns då. En viktig inspirationskälla för Sveriges Nationella Förbund var riksdagsmannen Rudolf Kjellén. Begreppet ”Folkhemmet” brukar tillskrivas Kjellén som senare Per Albin använde i sina tal och gjorde till ett socialdemokratiskt politiskt projekt. Kjellén var dock inte socialdemokrat utan stod långt till höger politiskt. Kjellén var en utav arkitekterna bakom ”lundakonservatismen” och dess udd var riktad mot demokrati på 1920-talet. Kjellén är även idag en förebild för delar av den svenska extremhögern. Logik förlag som är närstående det nazistiska Svenskarnas parti (tidigare Nationalsocialistisk front) gav

¹³⁹ *Sverigedemokraternas partiprogram, 1994-02-27*, s. 3

¹⁴⁰ Åkesson, Jimmie, s. 10

¹⁴¹ Åkesson, Jimmie, s. 11-12

¹⁴² Eberan, Barbro, *Var Hitler en demon?*, Carlsson, Stockholm, 2011, s. 29

¹⁴³ Kershaw, Ian, 2009, s. 43

¹⁴⁴ Eberan, Barbro, 2011, s. 27

¹⁴⁵ Löw, Heléne, 2007, s. 94-95

2009 ut Kjelléns tal "Nationalitetsidén" i bokform. Sverigedemokraternas partisekreterare Björn Söder har inspirerats av Kjellén. I SD:s *Sverigedemokraternas principprogram 2011* hävdas att långt innan Per Albin Hansson höll sitt berömda folkhemstal 1928 så hade socialkonservativt färgade samhällsdebattörer formulerat tankar om en välfärdsstat och lanserat begreppet folkhemmet, det var Kjellén.¹⁴⁶ Dock nämns inte Kjellén vid namn vilket kan tolkas som att Kjellén inte anses helt "politiskt korrekt" av skälet att han bl.a. motsatte sig demokrati. Söder hävdade i ett första maj-tal i Perstorp 2004:

Som ett alternativ till socialdemokratin skapade därför Kjellén det som då kom att kallas för nationaldemokrati eller unghögern och som vi idag kallar för Sverigedemokrati.¹⁴⁷

Även Mattias Karlsson refererar till Rudolf Kjellén i sitt vurmande för folkhemmet. "Kjellén såg nationen som ett högre väsen. Fosterlandet var `nationen, i vars högre enhet vi enskilda individer, till en sida av vårt väsen uppgå och sammansmälta, liksom cellerna sammansmälta i vår kropp"". ¹⁴⁸ Precis som SD avskydde Kjellén individualismen.¹⁴⁹

Per Svensson menar att SD ger uttryck för en sorts "apokalyptisk nationalism" som söker att återskapa ett förlorat Eden, ett förlorat ur-Sverige, nämligen det svenska Folkhemmet. Det som är "syndafallet" eller den stora katastrofen i denna myt är att Sverige, enligt SD, "på några årtionden förvandlats från att ha varit ett av världens mest homogena länder till ett kulturellt heterogent, segregerat invandrarland".¹⁵⁰

Kjellén formulerade tillsammans med Adrian Molin 1934 unghögerns politiska budskap. Enligt Molin var dessa idéer "i sina stora drag ett fascistiskt eller nazistiskt program" vilket är omdiskuterat. Dock har Kjelléns tankegods tagits upp i den fascistiska och nationalsocialistiska idétraditionen vilket gjort det besvärande för SD att till fullo kännas vid honom trots att de gillar hans idéer.¹⁵¹ Även trettioalets nazister drömde om en stark folkgemenskap.¹⁵² Den hotade välfärdsstaten och den hotade kulturen är teman som återkommer i agitation hos SD men även hos nationaldemokrater och andra extremnationalistiska grupper i Europa, såsom Jean Marie le Pens Front National, Haiders Frihetsparti, Pia Kjaersgaards dansk Folkeparti. Argumenten handlar ofta om att "det goda ursprungliga samhället" har sålts ut av etablissemangen till "de andra" utan att folket visste om

¹⁴⁶ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 11

¹⁴⁷ Poohl, Daniel, "SNF: Extremhögerns gubbmaffia", Stiftelsen Expo, hämtat 2015-04-27, http://skola.expo.se/svensk-nazism-1915-1945_145.html

¹⁴⁸ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 278

¹⁴⁹ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 278

¹⁵⁰ Svensson, Per, s. 125-126

¹⁵¹ Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, s. 279

¹⁵² Svensson, Per, s. 131

det. Gemensamt för dessa partier är att de anser sig vara bärare av ”den sanna folkviljan” som ”förtigs av ett korrupt etablissemanng”.¹⁵³ De anser sig nödgade att föra fram ”sanningar” som andra inte vågar säga, som samhället förtiger eftersom det inte är politiskt korrekt. Ett exempel är nationaldemokraternas kampanj 2001 ”Invandrarna, våldtäkterna och sanningen”.¹⁵⁴ Tomas Johansson är tydlig med vad som ”hotar vår frihet och framförallt välfärd”, det är ”massinvandring, arbetslöshet, statsskuld, moraliskt förfall, massmedia” bl.a. Massinvandring av ”ekonomiska flyktingar från tredje världen urholkar den svenska välfärden eftersom allt färre av dom kommer ut i arbete” menar Johansson i ett tal som hölls på nationaldagen i Stockholm 1993.¹⁵⁵

Slutsats – skillnader och likheter

Myten om det förrådade folkhemmet framstår som en typisk ”mytisk kärna” i SD:s tänkande som liknar t.ex. dolkstötslegenden i nazismen.

Etnisk nationalism

”Sedan förhistorisk tid har vår svenska folkstam befolkat Sverige och format vår kultur i en syntes av egna inneboende egenskaper och sovring av inflytelser utifrån. Nu är detta vårt svenska folk i långsamt, men obönhörligt, utdöende genom otillräcklig återväxt, om inte en ändring snart kan ske” hävdas i Sverige-Kuriren.¹⁵⁶ Sverigedemokraterna ser sig som ett nationalistiskt parti vilket för dem betyder att som fosterlandsvän se till landets bästa till skillnad från internationalismen. Klarström hävdar att ”Internationalismen, företrädd av liberaler och socialister, har som yttersta mål att utplåna de etniska och kulturella skillnaderna, och utsläta jordens alla folkslag till ett homogent gytter”. SD ”betonar nationalkänslan, kärleken till det land där vi är födda” hävdas i SD-Kuriren.¹⁵⁷ Mikael Hjerm menar att SD står för en politisk ideologi som bl.a. handlar om idén om ”en nation – ett folk” d.v.s. ett etnisk homogent folk är ett ideal.¹⁵⁸ SD menar att ”statens gränser så långt det är möjligt skall sammanfalla med nationens utbredningsområde”.¹⁵⁹ SD:s förre partiledare Johansson hävdade i sitt sommartal 1993 att ett nytt folkhem behöver byggas på ruinerna av det fuskbygge som det mångkulturella samhället utgör: ”Sverigedemokraterna anser att

¹⁵³ Löow, Heléne, 2007, s. 95

¹⁵⁴ Löow, Heléne, 2007, s. 95

¹⁵⁵ Klarström, Anders, ”Tomas Johanssons tal”, *SD-Kuriren*, Nr. 21, 1993, s. 14

¹⁵⁶ Ljung, Lars, N. L., ”Den svenska folkstammens utdöende”, *Sverige-Kuriren*, Nr 13, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 05-1991, s. 8

¹⁵⁷ Klarström, Anders, ”Nationell eller nationalistisk?”, *SD-Kuriren*, Nr. 20, 1993, s. 12

¹⁵⁸ SVT Forum, ”Invandringsmotstånd i Sverige och Europa” seminarium arrangerat av Fores 2015-01-22, <http://www.svt.se/nyheter/svtforum/invandringsmotstand-i-sverige-och-europa>

¹⁵⁹ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och nationalismen”, s. 13

Sverige i sin homogena befolkningssammansättning har haft en ovärderlig tillgång. Vi vill inte ha något mångkulturellt allemans land befolkat av rotlösa och historielösa individer utan etniska och kulturella band bakåt i tiden”. Som åtgärd föreslår Johansson ett program för repatriering av ekonomiska flyktingar i Sverige. Talet avslutas med ”Bevara Sverige Svenskt”.¹⁶⁰ Detta tal ger uttryck för etnisk nationalism.

I principprogrammet hävdas att nationalismen är ”det enskilt viktigaste verktyget i arbetet med att bejaka den gemensamma identiteten och samhällets inre solidaritet”.¹⁶¹ I Sverige-Kuriren hävdas att ”svensken är lurad” av internationalisterna och att SD:s främsta uppgift är att ”restaurera nationen och ge vårt folk en ny tro och hopp om en ljus svensk framtid”.¹⁶² SD hävdar i principprogrammet att ”Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn, som betraktar värdekonservatism och upprätthållandet av en solidarisk välfärdsmodell som de viktigaste verktygen i byggandet av det goda samhället”.¹⁶³

I SD-kuriren diskuteras vad professor Gunnar Myrdal sa i ett uppmärksammat radiotal på 1930-talet. ”Vi är till början eniga om den fara för vår folkstam, som den pågående fruktsamhetsnedgången innebär. Vi kunna här stå mer eller mindre pessimistiska... Eniga är vi också om nödvändigheten av en positiv befolkningspolitik i syfte att förbättra för familjebildning och barnafödande”.¹⁶⁴ I artikeln hävdas att Sverige utsatts för en demografisk bomb: ”Massinvandringen utgör inte främst en fara för svenska folket genom de synliga problem vi ser dagligen i form av våld, ekonomiskt armod för vårt folk, etc. Utan genom de enorma födelsetalen folken från tredje världen uppvisa. Det går med lätthet att förutsäga att även om massinvandringen idag stoppades helt. Så kommer etniska främlingar dominera befolkningsbilden helt om bara några decennier. Problemet är alltså mycket värre än vad de flesta idag vågar eller förmår inse”. Förslag till åtgärder är bl.a. ”Repatriering av hundratusentals etniska främlingar” samt en ”politik som uppmuntrar till barnafödande”.¹⁶⁵ Att ”etniska främlingar” kommer att dominera befolkningsbilden anses vara ett problem vilket förefaller vara uttryck för etnisk nationalism. Idealet framstår som en etnisk svensk folkstam i artikeln.¹⁶⁶

¹⁶⁰ Klarström, Anders, ”Tomas Johanssons tal”, *SD-Kuriren*, Nr. 21, 1993, s. 14

¹⁶¹ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och nationalismen”, s. 13

¹⁶² Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 2, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 2

¹⁶³ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 6

¹⁶⁴ Klarström, Anders, ”Har svenska folket någon framtid?”, *SD-Kuriren*, Nr. 21, 1993, s. 4

¹⁶⁵ Klarström, Anders, ”Har svenska folket någon framtid?”, 1993, s. 4

¹⁶⁶ Klarström, Anders, ”Har svenska folket någon framtid?”, 1993, s. 4

En exkluderande etnisk nationalism är inte särskilt kompatibel med demokrati. Däremot kan en inkluderande medborgarnationalism mycket väl vara demokratisk. Under rubriken ”Sverigedemokraterna och människan” hävdas att SD:s människosyn avviker från den liberala och socialistiska människosynen som går ut på att människan i grund är god och förnuftig.¹⁶⁷ I partiprogrammet hävdas istället att människan har en ”nedärvd essens” som inte kan undertryckas, denna essens kan skilja sig åt mellan olika grupper av människor. Framförallt är de flesta människor ”sociala och kollektiva” varelser. Av detta dras slutsatsen att ”att en stark nationell identitet och ett minimum av språkliga, kulturella och religiösa skillnader har en gynnsam effekt på sammanhållningen, tryggheten och stabiliteten inom ett samhälle”.¹⁶⁸ Av det skälet konstateras att ”historiska försök med att bygga starka kollektiv som är större än nationen ofta har misslyckats”; Jugoslavien anges som ett katastrofalt exempel.¹⁶⁹ Under rubriken ”Sverigedemokraterna och människan” hävdas att ”Varje människa har ett grundläggande och okränkbart värde och varje människa har rätt till frihet, självbestämmande...” dock kommer redan i meningen efter en brasklapp: ”Ett alltför ensidigt rättighetstänkande kan dock vara destruktivt för samhällsutvecklingen och därför måste rättigheterna också vägas upp av skyldigheter”.¹⁷⁰ Löow menar att invandringsmotståndet ända sedan 1930-talet till våra dagar har bottnat i rädsla för att den svenska kulturen skall utplånas.¹⁷¹ SD menar att deras nationalism ”är öppen och ickerasistisk” och nation definieras i principprogrammet som ”kultur, språk, identitet och lojalitet” men tar avstånd från ”genetisk gruppstillhörighet”.¹⁷² Formuleringarna är ofta ganska kryptiska och SD tar 2011 avstånd från genetisk gruppstillhörighet, men har haft svårt att göra upp med idealet om etnisk homogenitet.

Slutsats – skillnader & likheter

SD skiljer sig från nazismen i avseendet att de inte talar om ras. Ett tydligt ideal i SD:s principprogram är kulturell enighet, tidigare även etnisk homogenitet. De tankestrukturer som står att finna i SD:s ideologi har mer gemensamt med etnisk nationalism än medborgarnationalism. Att den egna nationen och kulturen är hotad av invandring, och att olika kulturer bör hållas isär och icke beblandas är centrala idéer i fascism som även är framträdande hos SD. Fascismens vision om nationell mobilisering liknar SD:s mål att skapa ett enat folk, med kulturell likhet på nationalistisk grund. I *Sverigedemokraternas*

¹⁶⁷ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 7

¹⁶⁸ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 8

¹⁶⁹ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 8

¹⁷⁰ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 7

¹⁷¹ Löow, Heléne, 2007, s. 94

¹⁷² *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och nationalismen”, s. 13

Principprogram 2011 hävdas att SD vill värna om: ”den gemensamma nationella identitet som utgjort grunden för framväxten av välfärdsstaten och vårt lands fredliga och demokratiska utveckling”.¹⁷³ En ”gemensam nationell och kulturell identitet bland befolkningen” är enligt SD helt avgörande och en grundläggande förutsättning till en fungerande demokrati.¹⁷⁴ Om den nationella identiteten, enligt SD, är beroende av etnicitet förblir oklart även i senare partiprogram. D.v.s. den nationella identiteten är i SD:s verklighetsförståelse skälet till välfärdsstaten, fred och demokrati i Sverige. Den nationella identiteten är helt avgörande och grundläggande i SD:s politik.

Den tredje vägen

Griffin visar hur fascismen är både anti-liberal och samtidigt anti-konservativ. Det konservativa tänkande motsätter sig drastiska, revolutionära, plötsliga samhällsförändringar. I det fascistiska tänkandet finns en vision om nationens pånyttfödelse som innebär en helt ny ordning som visserligen kan hämta inspiration från det förflutna men som inte strävar efter att vrida klockan tillbaka.¹⁷⁵

I SD:s principprogram hävdas att ”Partiets ambition är att kombinera de bästa elementen från de traditionella höger- och vänsterideologierna”.¹⁷⁶ I principprogrammet 2011 hävdas att SD delar den tidigare socialkonservatismens analys ”att nationalismen och stärkandet av samhörigheten på den nationella identitetens och den gemensamma kulturens och historiens grund är det kanske viktigaste medlet för att förverkliga de ovan nämnda strävandena”, d.v.s. stabilitet och gemenskap. Genom att förena de bästa elementen hos den traditionella högern och den traditionella vänstern så vill SD ersätta klasskamp, hat och revolutionära tendenser och högerens egoism, klassförakt och bristande empati med ”förbrödring och nationell solidaritet”.¹⁷⁷

Det är tydligt i *Mein Kampf* att Hitler menade att det i politiken finns en möjlighet till en ”tredje väg” mellan kapitalism och socialism och i synnerhet marxism. Gemensamt för dåtidens fascism och dagens är den antiliberala inställningen som även är uppenbar i de moderna rasideologiska rörelserna.¹⁷⁸ Hitler beskriver i *Mein Kampf* hur borgarna ”på det mest oskickliga men också mest omoraliska sätt gjorde front mot till och med allmänt mänskliga fordringar”, d.v.s. Hitler menade att fackföreningsrörelsen kunde vara bra för att

¹⁷³ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, Inledning

¹⁷⁴ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, s. 6

¹⁷⁵ Griffin, Roger, s. 4

¹⁷⁶ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, Inledning

¹⁷⁷ *Sverigedemokraternas principprogram 2011*, ”Sverigedemokraterna och socialkonservatism”, s. 11

¹⁷⁸ Löw, Heléne, 2004, s. 365

tillvarata arbetarnas intressen och att kapitalisterna borde behandla arbetarna bättre för att annars underblåser arbetarnas misär marxistiska idéer och rörelser.¹⁷⁹ Hitler menade att socialdemokraterna lagt beslag på fackföreningsrörelsen vilket han såg som negativt eftersom socialisterna betraktade nationen som en uppfinning av kapitalisterna.¹⁸⁰

Även Mussolini talade sarkastiskt om ”storfinansens så kallade demokratier”, d.v.s. fascismen ansågs vara ett alternativ till både kapitalismen och marxismen.¹⁸¹ Hitler hävdade i ett tal januari 1939: ”Om den internationella judiska storfinansens inom och utanför Europa skulle lyckas att återigen störta folken i ett världskrig så kommer det inte att leda till att bolsjevismen och judendomen segrar utan till att den judiska rasen utplånas i Europa”, d.v.s. Hitler var kritisk till kapitalism som han ansåg att judarna stod bakom.¹⁸² ”Marxismens judiska lära förkastar naturens aristokratiska princip och ersätter kraftens och styrkans eviga företrädare med massans antal och dödvikt... bestrider betydelsen av nationalitet och ras och undandrar således mänskligheten förutsättningen för dess bestånd och dess kultur” hävdar Hitler angående marxismen i *Mein Kampf*.¹⁸³ Hitler menade att både arbetaren och fabrikanter, d.v.s. både arbetarklassen och kapitalisten ”varje morgon andäktigt tillbedjer sin judiska demokratipress”; enligt Hitler ”klär det herrskapet mycket illa att göra sig kvicka över dumheten hos de ’kamrater’, vilka när allt kommer omkring sluka samma smörja, om också i annan utstyrelse”.¹⁸⁴

Diskussion om SD och den tredje vägen

Bengt Westerberg, utredare för den statliga utredningen *Främlingsfienden inom oss* hävdar att SD framstår som ett mittenparti, varken extremt höger eller vänster, d.v.s. i synen på ekonomi och välfärd framstår de som ett mittenparti. SD är extrema vad gäller invandringspolitiken samt kultursynen, enligt Westerberg och på de punkterna är de varken typiskt konservativa eller socialistiska, det måste förstås utifrån en annan dimension, menar Westerberg.

Ledarskribenten Mattias Karlsson skriver i *SD-Kuriren*:

Hoppet om en bättre samhällsutveckling ligger inte i att formulera en ny högerpolitik för att kontra vänstern, och inte i att formulera en ny vänsterpolitik för att kontra högern. Hoppet ligger i att stå fast vid en socialkonservativ mittenpolitik som går förbi, bortom och över de traditionella uppdelningarna i höger och vänster. SD skall således inte svänga åt vare sig höger eller vänster.

¹⁷⁹ Hitler, Adolf, *Mein Kampf. D. 1, En uppgörelse*, Hägglund, Göteborg, 2010, s. 87

¹⁸⁰ Hitler, Adolf, s. 82-83

¹⁸¹ ”Mussolini – Hitler”, Fransk dokumentär från 2013 i regi av Jean-Christophe Rosé. Klippning: Fabienne Alvarez-Giro, SVT2, 2014-01-08

¹⁸² ”Mussolini – Hitler”, SVT2, 2014-01-08

¹⁸³ Hitler, Adolf, s. 106

¹⁸⁴ Hitler, Adolf, s. 212

Vi skall fortsätta framåt och uppåt. Viktigast av allt är dock att vi fortsätter byggandet av en bred rörelse med en folklig framtoning...¹⁸⁵

Slutsats – skillnader & likheter

Den traditionella höger/vänster-skalan fungerar inte för att förstå SD, partiet framstår som en tredje väg. Liksom fascisterna ville ena folket på nationalistisk grund vill SD åstadkomma en sorts ”nationell mobilisering” där ”främmande kulturer” utgör ett hot som anses befrämja splittring. På samma sätt som fascismen förr framstod som en tredje väg kan de extremnationalistiska partierna idag uppfattas som alternativ till den svenska blockpolitiken som framstår som förlegad och ineffektiv. Lindholm-nazisterna menade på 1930-talet att en ”Folkgemenskap på nationell grund” skulle skapa samhörighet och enhet under nationens färger.¹⁸⁶

Krig något naturligt, militarism, anti-pacifism

I fascismen ses nationernas krig som något helt naturligt där varje nation måste hävda sig i en anarkistisk världsordning, vilket framstår som motsatsen till Kants fredstanke¹⁸⁷, att internationellt samarbete kan lägga grund till varaktig fred.¹⁸⁸ I många nummer av *SD-Kuriren* hyllas Karl XII. Under rubriken ”Varför vi firar Karl XII hävdas: ”Bland de stora svenskar som lyser som stora föredömen för oss, svenska patrioter, är Karl XII nog den störste. Dådskraftig, aldrig undflyende faran, tvärtom fick hans generaler ofta mana honom att hålla sig från de värsta frontavsnitten”.¹⁸⁹

SD hävdade 1992 att de vill öka försvarsanslagen och att detta kan finansieras med svensk vapenexport. I soldaternas utbildning ska den fosterländskhet återinföras och nationella anda som fanns på 50-talet, och nedläggningen av svenska regementen ska stoppas. SD vill upprusta försvaret så att neutraliteten och vårt nationella oberoende kan hävdas.¹⁹⁰ I SD:s första nummer från 1988 av *Sverige-Kuriren* hävdas att SD vill ha ”ett starkare försvar med förbättrad militär utbildning. Starkt hemvärn och hemskydd”.¹⁹¹ 2014 hävdas att SD vill göra en ”betydande upprustning av försvaret” och återinföra värnplikten.¹⁹²

¹⁸⁵ Karlsson, Mattias, ”Vi skall fortsätta framåt och uppåt”, *SD-Kurirens hemsida*, Publicerad: 2015-03-03, <http://sdkuriren.se/vi-skall-fortsatta-framat-och-uppat>

¹⁸⁶ Svensson, Per, s. 45

¹⁸⁷ Howard, Michael, *Fred och krig: hur freden uppfanns och kriget återuppfanns*, Prisma, Scandbook, Falun, Stockholm: 2004, s. 12

¹⁸⁸ Passmore, Kevin, s. 142-143

¹⁸⁹ Klarström, Anders, ”Kul Kultur”, *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992, s. 6

¹⁹⁰ Klarström, Anders, ”SD och försvaret”, *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992, s. 16

¹⁹¹ Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 23

¹⁹² SD, ”Sverige är värt att försvara!”, *Sverigedemokratisk valmanifest – valet 2014*

Det blir snabbt uppenbart vid genomläsning av Mussolinis biografi och Hitlers *Mein Kampf* att det finns en tro på våldet. ”only the common denominator of a great sacrifice of blood could have restored to all the Italian nation an equalization of rights and duties” hävdar Mussolini i sin biografi, angående situationen före första världskriget i Italien.¹⁹³ Kriget anses öppna upp människans och nationernas mest ädla egenskaper för dem som vågar. Att till varje pris eftersträva fred är inte förenligt med fascism.¹⁹⁴ I fascismens diskurs kan endast våldet och kriget leda människan, och mänskligheten till högre höjder och utveckling; kriget beskrivs som något som förädlar människan och ett pris som måste betalas för att upprätta nationen. Mussolini hävdade att fascismen stod för en antipacifistisk inställning. Mussolini hävdade betydelsen av ”a fighting spirit” som accepterar alla risker vilket var en ny mentalitet och ett inslag i fascismen.¹⁹⁵

Slutsats – skillnader och likheter

SD vill fokusera på försvaret av Sverige, ”Genom att stärka vårt eget försvar, genom att fullt ut verka för ett nordiskt försvarssamarbete och genom partnerskapet för fred med NATO tar Sverige sitt säkerhetspolitiska ansvar”.¹⁹⁶ Det går inte att påvisa någon typiskt fascistisk idé hos SD angående militären och inställningen till krig. Inte heller antipacifism.

Krig mot det mångkulturella samhället

I fascismens diskurs ses det mångkulturella samhället som ett hot mot nationen, identiteten och den egna kulturen. I SD:s partiprogram från 2011 hävdas att partiet bildades med det övergripande målet att ”slå vakt om den gemensamma nationella identitet” som enligt SD utgjort grunden till ”vårt lands fredliga utveckling”.¹⁹⁷ Den nationella identiteten förefaller vara själva partiets existensberättigande och det högsta värdet.

Utifrån den fascistiska diskursen så pågår ett kulturkrig och kriget måste föras med alla möjliga metoder. Bengt Westerberg hävdar att det som de högerpopulistiska partierna i Europa har gemensamt är synen att kulturer bör hållas åtskilda och inte sammanblandas samt att de är nationalistiska.¹⁹⁸ SD hävdar att en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati är ”en gemensam nationell och kulturell identitet”, d.v.s. motsatsen till det mångkulturella, pluralistiska samhället vilket innebär ett monokulturellt

¹⁹³ Mussolini, Benito, 1928, s. 20-21

¹⁹⁴ Mussolini, Benito, 1938, s. 24

¹⁹⁵ Mussolini, Benito, 1938, s. 25

¹⁹⁶ Sverigedemokraterna: Trygghet & tradition, ”Försvarspolitik”, <http://sverigedemokraterna.se/var-politik/forsvarspolitik>

¹⁹⁷ Sverigedemokraternas principprogram 2011, s. Inledning

¹⁹⁸ SVT Forum, ”Invandringsmotstånd i Sverige och Europa”, 2015-01-22

samhälle.¹⁹⁹ Främst bör flyktingar tas emot av nordeuropeisk härkomst eftersom ”nordeuropeerna är de som bäst etniskt och kulturellt kan smälta in i det svenska samhället” enligt Sverigedemokraternas partiprogram.²⁰⁰ SD vill bygga ”Ett land med en stark inre sammanhållning och solidaritet, byggd på en gemensam identitet”, d.v.s. ”den gemensamma identiteten” framstår i SD:s valmanifest som en förutsättning för allt positivt i samhället.²⁰¹ Enligt SD bör människor leva ”där de har en chans att skapa sig en nationell identitet” vilket de utomeuropeiska invandrarna inte har, enligt partiprogrammet 1994.²⁰²

Kapitel 7 i Åkessons bok *Satis Polito* har titeln ”Mångkulturalism eller folkhem”.²⁰³ Åkesson är kritisk till den invandringspolitik som förts i Sverige. Åkesson menar att han, med SD:s politik, vill återskapa och upprätthålla ”det goda samhälle, som mina föräldrar, och deras föräldrar, fick möjlighet att växa upp i och bidra till. Folkhemmet”.²⁰⁴ Efter detta konstaterande väljer Åkesson att återge ett tal av Per Albin Hansson som hölls 1928 där Hansson bl.a. hävdar att i det goda hemmet försöker ingen skaffa sig fördel på andras bekostnad och den starke trycker inte ned den svage. Enligt Åkesson har dessa ideal, som fanns i Folkhemmet, tappats bort ”någonstans på vägen”.²⁰⁵ Hanssons tal citerade Åkesson även vid Almedalsveckan 2011 och i Åkessons tolkning så kunde Folkhemmet skapas eftersom politiken då fördes med syftet att motverka splittring och slitningar, ”en inkluderande, enande samhörighetspolitik på nationell grund – för det goda samhället”. Åkesson och SD förespråkar som alternativ istället Folkhemmet, som enligt Åkesson handlar om ”Samhörighet, på nationell grund” och ställer sig kritisk till massinvandringen och det mångkulturella samhället. Enligt Åkesson råder ett motsatsförhållande, en dikotomi, mellan Folkhemmet och mångkulturalismen. Invandringen hotar den nationella sammanhållningen utifrån en sådan verklighetsförståelse.²⁰⁶ Åkesson menar att SD utmanar etablissemangets verklighetsbeskrivning; ”Vi vill helt enkelt inte ha det splittrade, segregerade – själlösa – samhälle, som det socialliberala etablissemanget skapat åt oss. Vi bekämpar det”.²⁰⁷ Den tidigare partiledaren Mikael Jansson diskuterar nationalism i SD-Kuriren och hävdar att SD står för en den ”positiva icke-chauvinistiska nationalismen”. Dock hyser han begränsad tro på integrationens och assimileringens potential, han konstaterar att ”kulturer har förmått

¹⁹⁹ Sverigedemokraternas principprogram 2011, s. 6

²⁰⁰ Sverigedemokraternas partiprogram, 1994, s. 10-11

²⁰¹ Sverigedemokratisk valmanifest – valet 2014, ”Vi väljer välfärd!”, SD, s. 2

²⁰² Sverigedemokraternas partiprogram, 1994, s. 10-11

²⁰³ Åkesson, Jimmie, s. 137

²⁰⁴ Åkesson, Jimmie, s. 138

²⁰⁵ Åkesson, Jimmie, s. 138-139

²⁰⁶ Åkesson, Jimmie, s. 139

²⁰⁷ Åkesson, Jimmie, s. 284

assimilera och integrera invandring av vissa omfång och ursprung, andra gånger har det inte gått, då har kulturer upplösts” menar Jansson.²⁰⁸ Den positiva nationalismen i regerande ställning i en demokrati är en garant för att en sund nationalkänsla kan upprätthållas, menar Jansson.

Vi måste alltså, om vi vill den svenska kulturens överlevnad, föra en politik som innebär att vi förmår assimilera och integrera framtida invandring. 1970-, -80 och -90-talets invandring har varit alldeles för hög och omfattat för många människor från främmande kulturkretsar, det vill säga människor med väsentligt annorlunda etniskt humankapital. Sverige måste obetingat genomföra ett omfattande återvändningsprogram och därefter genomgå en påföljande konsolideringsperiod.²⁰⁹

I valmanifestet 2014 hävdas att SD vill återgå till den assimileringspolitik som gällde fram till mitten av 1970-talet och som innebär att det är invandrarna som skall anpassa sig till Sverige och inte tvärtom.²¹⁰

Hitler hävdar i *Mein Kampf*, att: ”Den rassammangyttring, rikshuvudstaden uppvisar, var mig motbjudande, likaså hela denna folkblandning av tjecker, polacker, ungrare, ruthener, serber, kroater o.s.v. och mitt ibland alla dessa, mänsklighetens eviga bakterier – judar och åter judar”.²¹¹ Hitler menade att ”Wien var och förblev mitt livs svåraste men också grundligaste skola”.²¹² Om sin tid i Wien hävdar Hitler att ”Ju längre jag vistades i denna stad, desto större blev mitt hat mot den främmande folkblandning som började sönderfräta denna gamla tyska kulturhård”.²¹³

Hitler berättar i *Mein Kampf* att han blev upprörd över ”den sedliga och moraliska råheten” och sina dåvarande kamraters ”andliga kulturs låga ståndpunkt”.²¹⁴ Brist på moral förefaller vara synonymt, i Hitlers tänkande, med brist på nationalstolthet. Hitler menar att god uppfostran av barn handlar om att ”ange principerna för kännedomen om fosterländsk storhet”.²¹⁵ ”Ty blott den, som genom uppfostran och skola lär känna det egna fäderneslandets kulturella, ekonomiska, men framför allt politiska storhet, kan och skall också känna den inre stolthet att få lov att räkna sig som en av detta folk. Och kämpa kan jag blott för något, som jag älskar, endast älska var jag högaktar, och högaktar det, jag åtminstone känner till.”²¹⁶ Det som i fascism utgör moral, dygder och värderingar handlar om att offra sig för nationen, den

²⁰⁸ Emanuelsson, Lars, Jansson, Mikael, ”Jansson har ordet”, *SD-Kuriren*, Nr 32, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1997, s. 3

²⁰⁹ Emanuelsson, Lars, Jansson, Mikael, s. 3

²¹⁰ *Sverigedemokratisk valmanifest – valet 2014*, ”Vi väljer välfärd!”, SD, s. 6

²¹¹ Hitler, Adolf, s. 164

²¹² Hitler, Adolf, s. 165

²¹³ Hitler, Adolf, s. 164

²¹⁴ Hitler, Adolf, s. 72

²¹⁵ Hitler, Adolf, s. 75

²¹⁶ Hitler, Adolf, s. 75

som inte är nationalistisk och främst lojal mot sin nationalitet framstår som omoralisk och i avsaknad av värderingar. Mussolini menade att individen får sitt värde genom att uppgå som en del i nationen.²¹⁷

Slutsats – skillnader och likheter

Det som enligt SD har förstört det goda folkhemmet handlar om att ”Internationalismen inom de traditionella politiska ideologierna fick fullt genomslag i tänkandet, inom såväl befolkningspolitiken som den ekonomiska politiken. Hedvärda begrepp som nationen och familjen trampades i smutsen”.²¹⁸ Åkesson menar att det råder en kamp mellan civilisationer, mellan kristendom och islam. Åkessons refererade i sitt sommartal i augusti 2014 till bl.a. Samuel P Huntington, en statsvetare som bl.a. har varnat för ett kulturkrig mellan olika civilisationer. Åkesson skapar genom sitt sätt att resonera ”en diskurs av invandrings- och kulturkrig som blir svår för den som kommer till Sverige att förhålla sig till”.²¹⁹ En skillnad är att fascisterna bekämpade det judiska inflytandet; Hitler trodde att judarna strävade efter att ”judaisera” Tyskland, medan SD bekämpar den islamiska kulturen främst, liksom BNP i Storbritannien som tror att islamister vill förvandla landet till en islamisk republik.²²⁰ En påtaglig likhet med fascism är SD: s förakt mot det mångkulturella samhället.

Rasism & antisemitism

SD kopplar tydligt kriminalitet och moralupplösning till ”ohämmad invandring”. Sverige anses ha blivit en ”tummelplats för internationella ligor, knarksyndikat, terrorister och förbrytare. Mördare och grova förbrytare har kunnat ”vara ute i full frihet”, enligt partiprogrammet.²²¹ I Sverige-Kuriren hävdas att ”ett privilegierat frälse av välbeställda främlingar” kräver ”allt större livsrum i det svenska folkhemmet”.²²² I SD-Kuriren från 1992 redogörs under rubriken ”Mördade av invandrare” för hur 129 svenskar mördades av invandrare mellan åren 1986-1990, det hävdas att ”Ofta har det varit fråga om råa, brutala överfall”. I artikeln framställs detta som att ”verkligheten förtigs” av massmedia och etablissemangen.²²³ Att SD ser negativt på invandrare är uppenbart, när detta blir till rasism är en tolkningsfråga, men det tycks viktigt för SD att påvisa invandrares brottslighet, att lyfta fram kriminalitet bland SD:s medlemmar förefaller inte vara lika angeläget. Dock har partiet

²¹⁷ Mussolini, Benito, 1938, s. 11

²¹⁸ *Sverigedemokraternas partiprogram*, 1994-02-27, s. 3

²¹⁹ Byström, Max; Tuvhag, Emmylou, ”Åkesson ser Islamism som globalt hot”, *SvD*, 2014-08-03

²²⁰ Passmore, Kevin, s. 167

²²¹ *Sverigedemokraternas partiprogram*, 1994-02-27, s. 4

²²² Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988, s. 24

²²³ Klarström, Anders, Wikman, Gabriel, *SD-Kuriren*, Nr 16-17, Sverige-demokraterna, 1992, s. 4

ägnat sig åt att städa upp inom partiet vilket bland annat lett till att SD uteslöt 7 medlemmar 2015-04-27 som påstås ha haft tveksamma idéer, rasistiska åsikter och kontakt med extrema grupper bl.a. nationaldemokraterna och nordisk ungdom. Richard Jomshof, Sverigedemokraternas partisekreterare från 26 februari 2015, hävdade att det var nödvändigt att utesluta medlemmar som uttryckt åsikter som inte är acceptabla i partiet.²²⁴ Jomshof menar att ett invandrarstopp borde riktas mot dem som kommer från främmande kulturer, främst mot muslimer, ”Jag tycker det är ganska tydligt. Tittar du runt i Europa så ser du problemen. I flera länder bor muslimerna i förorterna till de stora städerna. Där uppstår våld, utanförskap och ännu mer våld” enligt Jomshof.²²⁵

På en nazistisk reklamaffisch från 1980-talet står ”Kasta ut svartskallarna! De mördar, stjälar, våldtar och förstör vårt fina land!”²²⁶ SD har egentligen samma budskap men dock med mindre vulgära formuleringar. Kapitel 7 i *Satis Polito* inleds med ett resonemang runt en rapport som SD publicerade 2010 som hävdade att de utlandsfödda är överrepresenterade bland dömda våldtäktsmän. Enligt Åkesson är denna fråga ”ödesmättad”, d.v.s. för Åkesson är det väldigt viktigt att bevisa att invandringen utgör ett hot mot det svenska ”folkhemmet”.²²⁷

Slutsats – skillnader & likheter

SD har inte rasbiologiska eller antisemitiska ståndpunkter, men talar om kultur istället för ras. Olika kulturer och folk bör leva åtskilda enligt SD, vilket liknar fascismens idé om en nation i en stat. Hitler hävdar i *Mein Kampf* att ”Samma blod hör hemma i ett gemensamt rike”.²²⁸ Hitler ville ”samla sina egna söner till en gemensam stat”.²²⁹ Olikhet ses som ett hot mot den egna nationen. SD har en likartad idéstruktur som fascisterna men medan fascismen var rasistisk, såg rasblandning som ett hot mot den egna rasen, så ses främmande kulturer som ett hot mot den svenska särarten och identiteten.

Anti-demokrati

Sverigedemokraterna hävdar i sitt principprogram 2011 under rubriken Sverigedemokraterna och demokratin:

²²⁴ ”Rakt på sak med Richard Jomshof (SD)”, *SVT Forum*, 2015-04-29, <http://www.svt.se/nyhetsklipp/svtforum/article2887501.svt>

²²⁵ Jakobsson, Johannes, *Rasism i slips: Sverigedemokrater och nazister idag*, LL-förlaget, Stockholm, 2010, s. 95

²²⁶ Jakobsson, Johannes, s. 55

²²⁷ Åkesson, Jimmie, s. 138

²²⁸ Hitler, Adolf, s. 46

²²⁹ Hitler, Adolf, s. 46

Sverigedemokraternas organisation är uppbyggd enligt grundläggande demokratiska principer. Partiets företrädare och politiska ställningstaganden väljs i enlighet med majoritetsprincipen efter fria och öppna diskussioner. Vi bekämpar alla rörelser och idéer som vilar på antidemokratisk grund och försvarar alla individers grundläggande människovärde och alla folks rätt till självständighet och demokratisk utveckling.²³⁰

SD förordar större inslag av direktdemokrati. Principprogrammet betonar betydelsen av ordet ”folk” i begreppet folkstyre och hävdar:

att folkstyret i längden riskerar att bli mycket problematiskt att upprätthålla i en stat som bebos av flera folk, där det inte råder konsensus kring vilka som skall räknas till folket och där det kanske inte ens förekommer en gemensam arena för debatt eftersom invånarna i staten inte talar samma språk. Vi ser således förekomsten av en nationell och kulturell identitet bland befolkningen i staten som en av de mest grundläggande hörnstenarna i en stark och väl fungerande demokrati.²³¹

I SD:s partiprogram från 1994 hävdas att ”en slags åsiktsdiktatur” skapats i Sverige genom en process där ”godkända” internationellt orienterade politiker tillsats på ledande poster i samhället. Den inställningen talar för en misstro mot det befintliga demokratiska systemet. ”Bristen på yttrandefrihet har visat sig i politikernas och massmedias intoleranta hatkampanjer” mot dem som vågar ifrågasätta invandrapolitiken.²³²

Slutsats – skillnader & likheter

SD bekänner sig i principprogrammet till demokrati och tar avstånd från antidemokratiska idéer och rörelser. Partiet har ansett det nödvändigt att ”städa upp” i både sitt politiska koncept och bland sina medlemmar då dessa uttryckt odemokratiska åsikter eller sympatier med antidemokratiska rörelser med syftet för att skapa förtroende för partiets demokratiska potential. Om den nationella identiteten görs till en förutsättning för att de medborgliga rättigheterna ska anses giltiga så måste demokratin åsidosättas, för dem som inte känner sig som svenskar, eller som SD inte anser är ”riktiga svenskar”. Frågan är vilka som kan räknas som svenskar enligt SD, och därmed ges medborliga rättigheter, och kunna vara svenska medborgare, d.v.s. vilka som kan inkluderas i medborgarskapet utifrån SD:s verklighetsförståelse. T.ex. kravet, som tagits bort 1999, på att alla som invandrat till Sverige efter 1970 skulle utvisas; det är tveksamt att ett sådant krav skulle kunna förverkligas utan att åsidosätta demokrati och mänskliga rättigheter.

²³⁰ Sverigedemokraternas principprogram 2011, s. 5

²³¹ Sverigedemokraternas principprogram 2011, s. 6

²³² Sverigedemokraternas partiprogram, 1994-02-27

Resultat

Valet av ämne i den här uppsatsen motiverades med den rådande oklarheten inom forskningen angående den moderna extremhögerns koppling till fascism. Den här studien har avgränsats till en fallstudie av SD. Sverigedemokraterna har både bildligt och bokstavligt ”bytt kostym”. SD har vårdat sin image, förändrats över tid och försökt att tvätta bort rasiststämpeln. Analysen har dock visat att det finns inslag av idéer i SD:s ideologi som indikerar en kontinuitet från fascism, men det finns också skillnader. De likheter med fascismens idéer som analysen kunnat påvisa är invandringsmotståndet, den mytiska kärnan, den exkluderande nationalismen, den tredje vägen samt motståndet mot det mångkulturella samhället. Det går även att se en viss sorts ”anti-semitism” hos SD som dock är riktad mot islamisk kultur snarare än det judiska. Många uttalanden och ståndpunkter hos SD ligger i gränslandet till rasism; det har funnits formuleringar i deras program som kan tolkas som etnisk nationalism men partiet har förändrats och utvecklats mot kulturnationalism där lika kultur är idealet. Dock är formuleringarna allt mer subtila, utstuderade och kryptiska i partiprogrammen och ger inte övertygande belägg för ett helhjärtat avståndstagande från etnisk nationalism till förmån för inkluderande nationalism. SD bekämpar det mångkulturella samhället och förespråkar istället folkhemmet som enligt SD förutsätter en gemensam nationell identitet. Det har inte gått att påvisa likhet med fascism vad gäller anti-demokrati samt synen på kriget som något naturligt och oundvikligt; där intar SD en annan ståndpunkt än fascismen, åtminstone i sina formuleringar. De tankestrukturer som identifierats i analysen i Sverigedemokraternas ideologi passar delvis in i en fascistisk diskurs med undantag av bejakandet av demokrati som är ett starkt ideal i humanism, samt synen på krig som inte kan hävdas vara typiskt fascistisk.

Käll- & litteraturförteckning

Böcker

Ahlgren, Lena & Reimers, Pontus (red.), *Bonniers multimedia lexikon*, 1999, Bonnier lexikon, Stockholm, 1999

Arnstad, Henrik, *Älskade fascism: de svartbruna rörelsernas ideologi och historia*, Stockholm: 2013

Beckman, Ludvig, *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*, Santérus, Stockholm, 2005

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 2., uppl., Studentlitteratur, Lund, 2005

Braun, Aurel & Scheinberg, Stephen (red.), *The extreme right: freedom and security at risk*, Westview, Boulder, Colo., 1997

Copsey, Nigel & Renton, Dave (red.), *British fascism, the labour movement and the state*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2005

Denscombe, Martyn, *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2010

Eberan, Barbro, *Var Hitler en demon?*, Carlsson, Stockholm, 2011

Ekman, Mikael & Poohl, Daniel, *Ut ur skuggan: en kritisk granskning av Sverigedemokraterna*, Natur & kultur, Stockholm, 2010

Foucault, Michel; (1926-1984), *Diskursernas kamp*, Brutus Östlings bokförlag Symposion, Eslöv: 2008

Griffin, Roger (red.), *Fascism*, Oxford Univ. Press, Oxford, 1995,

Gunner, Göran & Namli, Elena (red.), *Allas värde och lika rätt: perspektiv på mänskliga rättigheter*, Studentlitteratur, Lund, 2005

Hansson, Jonas, *Humanismens kris: bildningsideal och kulturkritik i Sverige 1848-1933*, B. Östlings bokförl. Symposion, Diss. Lund: Univ., Eslöv, 1999

Hitler, Adolf, *Mein Kampf. D. 1, En uppgörelse*, [Ny utg.], Hägglund, Göteborg, 2010

Howard, Michael, *Fred och krig: hur freden uppfanns och kriget återuppfanns*, Prisma, Scandbook, Falun, Stockholm: 2004

Jakobsson, Johannes, *Rasism i slips: Sverigedemokrater och nazister idag*, LL-förlaget, Stockholm, 2010

Kershaw, Ian, "Consensus, Coercion and Popular Opinion in the Third Reich: Some Reflections", Corner, Paul (red.), *Popular opinion in totalitarian regimes: fascism, nazism, communism*, Oxford University Press, Oxford, 2009

Laqueur, Walter, *Fascism: past, present, future*, Oxford Univ. Press, New York, 1996

Lööw, Heléne, "Det förflutnas skuggor", i Deland, Mats & Westin, Charles (red.), *Brunt!: nationalistisk och nazistisk mobilisering i vår närmaste omvärld under efterkrigstiden*, Atlas, Stockholm, 2007

Lööw, Heléne, *Nazismen i Sverige 1924-1979: pionjärerna, partierna, propagandan*, Ordfront, Stockholm, 2004

Lööw, Heléne, *Nazismen i Sverige 1980-1997: den rasistiska undergroundrörelsen: musiken, myterna, riterna*, Ordfront, Stockholm, 1998

Mussolini, Benito, *My autobiography*, New York, 1928

Mussolini, Benito, *The doctrine of fascism.*, 3. ed., Vallecchi, Firenze, 1938

Nordin, Svante, *Filosoferna: det västerländska tänkandet sedan år 1900 : [Nietzsche - Freud - Bergson - Sorel - Russell ...]*, Atlantis, Stockholm, 2011

Passmore, Kevin, *Vad är fascism?: en kort introduktion*, Arx, Malmö, 2015

Sandelind, Clara (red.), *European populism and winning the immigration debate*, 1. ed., Fores, Stockholm, 2014

Svensson, Per, *Vasakärven och järnröret: om den långa bruna skuggan från Lund*, Weyler, Stockholm, 2014

Tingsten, Herbert, *Nazismens och fascismens idéer: den nationella diktaturen*, [Ny utg.], Ratio, Stockholm, 1992

Uvell, Markus & Melin, Carl, *Innerst inne: Vad svenska folket egentligen tycker*, Timbro, 2014

Åkesson, Jimmie, *Satis politico*, Asp & Lycke, Sölvesborg, 2013

Östling, Johan; Eklund, Lena, *Nazismens sensmoral: svenska erfarenheter i andra världskrigets efterdyning*, Bokförlaget Atlantis, Stockholm: 2008

Tidskrifter & artiklar

Brandel, Tobias, "Extremhögern går framåt i Europa", *SvD*, 2014-05-24, s. 8-9

Byström, Max; Tuvhag, Emmylou, "Åkesson ser Islamism som globalt hot", *SvD*, 2014-08-03

Emanuelsson, Lars, Jansson, Mikael, "Jansson har ordet", *SD-Kuriren*, Nr 32, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1997,

Eriksson, Magnus, "Sverigedemokraternas dimridåer skingras", SvD, 2010-06-03, hämtad 2014-08-16, http://www.svd.se/kultur/litteratur/sverigedemokraternas-dimridaer-skingras_4808583.svd

Hacking, Ian, "Michel Foucault's Immature Science", i *Noûs*, Vol. 13/1 (1979), Stanford University

Harrison, Dick, "Sådan är fascismen: Om vådan av att ropa: 30-talet kommer!", i Svensson, Mattias, Neuding, Paulina (red.), *Magasinet Neo*, Nr 2, årgång 9, Västerås: 2014

"Hitler – en Hamletnatur, Intressant bild av nazistledaren konstruerad av Schleicher", *Aftonbladet*, 1933-01-29

Karlsson, Mattias, "Vi skall fortsätta framåt och uppåt", *SD-Kurirens hemsida*, Publicerad: 2015-03-03, <http://sdkuriren.se/vi-skall-fortsatta-framat-och-uppat>

Klarström, Anders, "30:e november: Stockholm och lund", *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992

Klarström, Anders, "Kul Kultur", *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992

Klarström, Anders, "Nationell eller nationalistisk?", *SD-Kuriren*, Nr. 20, 1993

Klarström, Anders, "SD och försvaret", *SD-Kuriren*, Nr. 19, 1992

Klarström, Anders, "Sommarkampanjen", *SD-Kuriren*, Nr. 21, 1993

Klarström, Anders, Wikman, Gabriel, *SD-Kuriren*, Nr 16-17, Sverige-demokraterna, 1992

Ljung, Lars, "96 % av stockholmarna vill begränsa invandringen", *Sverige-Kuriren*, Nr 11, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1990

Ljung, Lars, N. L., "Den svenska folkstammens utdöende", *Sverige-Kuriren*, Nr 13, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 05-1991

Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 1, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988

Ljung, Lars, *Sverige-Kuriren*, Nr 3/4, Sverige-demokraterna, SD-tryck, 1988
SD, "Sverige är värt att försvara!", *Sverigedemokratisk valmanifest – valet 2014: Vi väljer välfärd!: Sverigedemokraterna: Trygghet & Tradition*

Sverigedemokraternas medlemsbulletin, SD, Stockholm, 01-1989

Sverigedemokraternas partiprogram, antaget vid årsmötet den 26/27 februari 1994

Sverigedemokratisk valmanifest – valet 2014, "Vi väljer välfärd!", SD

Stiernstedt, Jenny, "Sverigedemokraterna – historia och ideologi", *DN*, 2011-04-26, <http://www.dn.se/nyheter/politik/sverigedemokraterna-historia-och-ideologi>

Wikman, Gabriel, *SD-Kuriren*, Nr 14, Sverige-demokraterna, 1991

Webb-sidor

Arnstad, Henrik, ”Ideologiskt stoff visar fascismen i SD”, Publicerad 2014-12-21
<http://www.dn.se/val/nyval-2015/henrik-arnstad-ideologiskt-stoff-visar-fascismen-i-sd?rm=print>,
hämtad 2014-05-24

Höjer, Henrik, ”Fascister eller inte – vad anser forskarna?”, *Forskning & Framstegs redaktion*, <http://fof.se/artikel/forskarna-ar-eniga-sd-ar-inte-fascister>, Publicerad 2014-12-09,
hämtad 2014-05-24

”mänskliga rättigheter”, <http://www.ne.se/lang/manskliga-rattigheter>, *Nationalencyklopedin*,
hämtad 2014-05-21.

”nationalism”, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nationalism>,
Nationalencyklopedin, hämtad 2015-04-21

”Per Engdahl”, *Nationalencyklopedin*, <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/per-engdahl>, hämtad 2015-06-02

Poohl, Daniel, ”SNF: Extremhögerns gubbmaffia”, Stiftelsen Expo, hämtat 2015-04-27,
http://skola.expo.se/svensk-nazism-1915-1945_145.html

Sverigedemokraterna: Trygghet & tradition, ”Försvarspolitik”,
<http://sverigedemokraterna.se/var-politik/forsvarspolitik>

”Upplysningen”, <http://www.ne.se/lang/upplysningen>, *Nationalencyklopedin*, hämtad 2015-05-10

Tv-program

Jimmie Åkessons sommartal, (Från 2/8) *SVT Forum*, sändes 2014-08-29

”Mussolini – Hitler”, Fransk dokumentär från 2013 i regi av Jean-Christophe Rosé.
Klippning: Fabienne Alvarez-Giro, *SVT2*, 2014-01-08

”Rakt på sak med Richard Jomshof (SD)”, *SVT Forum*, 2015-04-29,
<http://www.svt.se/nyhetsklipp/svtforum/article2887501.svt>

SVT Forum, ”Invandringsmotstånd i Sverige och Europa” seminarium arrangerat av Fores,
2015-01-22, <http://www.svt.se/nyheter/svtforum/invandringsmotstand-i-sverige-och-europa>

SOU-dokument

Piltz, Anders, ”bilaga 8”, i Läroplanskommittén, *Skola för bildning: huvudbetänkande*,
Allmänna förl., Stockholm, 1992, SOU 1992:94

Regeringskansliet, Beatrice Ask, Jan Björklund, 2011/12:73, Regeringens skrivelse, Ansvar
och engagemang – en nationell strategi mot terrorism, Stockholm den 9 februari 2012,
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/18/62/21/53439d04.pdf>

”Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser”, Ds 2014:4,
Justitiedepartementet, 2014-01-31, Förord,
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/23/28/73/91f2a89a.pdf>